

Atıf/ Citation

Zeyrek, Servet. "Kur'an-ı Kerim'de Geçen 'İsrailoğulları' ve 'Yahudiler' Kavramlarının Değerlendirilmesi." *İsrailiyat: İsrail ve Yahudi Çalışmaları Dergisi*, no.9 (Kış 2021): 42-74.

## KUR'ÂN-I KERÎM'DE GEÇEN "İSRAİLOĞULLARI" VE "YAHUDİLER" KAVRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ\*

Servet ZEYREK

YL, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni, Çarşamba İmam Hatip Ortaokulu, Millî Eğitim Bakanlığı, Samsun, Türkiye\*

MA, Departman of Philosophy and Religious Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Religious Culture and Moral Knowledge Teacher, Çarşamba İmam Hatip Secondary School, Samsun, Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-3937-1493>

<servetzeyrek@gmail.com> <servet\_zeyrek@hotmail.com>

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 11.01.2021, Kabul Tarihi: 15.06.2022

**Öz:** Kur'an-ı Kerim'de adından en çok bahsedilen topluluk olan İsrailoğullarından, Allah Kur'an-ı Kerim'de bazen "İsrailoğulları", bazen de "Yahudiler" şeklinde bahsetmektedir. Allah'ın aynı "millete" neden iki farklı şekilde hitap ettiği, "İsrailoğulları" ve "Yahudi" kavramının geçtiği ayetler incelendiğinde ortaya çıkmaktadır. Genel olarak "Babil Sürgünü" öncesi topluma hitap eden ayetlerde "İsrailoğulları", "Babil Sürgünü" sonrası topluma hitap eden ayetlerde "Yahudiler" kavramı kullanıldığı gözlemlenmektedir. Tarihlerinin belli bir dönemini "İsrailoğulları", belli bir dönemini "Yahudilik" olarak adlandıran bazı Yahudi tarihçileri de, Kur'an-ı Kerim'in kategorileştirme metodu ile paralellik içerisinde oldukları. Ayrıca ayetlerdeki "İsrailoğulları" şeklindeki hitap cümlelerinin genelde kavmi eleştirmeyen, "Yahudiler" şeklindeki hitabın geçtiği ayetlerinse genelde kavmi eleştiren ayetler olması ve bu ayetlerin çoğunun Medeni ayetler olması da dikkat çekicidir.

\* Bu makale, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi alanında Prof. Dr. Ahmet Gökbel danışmanlığında 2008 yılında hazırlanan "Kur'an-ı Kerim'de İsrailoğullarından ve Yahudilerden Bahseden Ayetlerin Değerlendirilmesi" isimli çalışmadan genişletilerek oluşturulan, 2017 yılında Bir Yayıncılık tarafından basılan [Kur'an'da Yahudilik ve İsrailoğulları](#) adlı kitabın bazı bölümlerinin özetlenmiş halidir.

Bu belge ticari kullanım amacı ve içerik değişikliği dışında kaynak gösterilmesi koşuluyla yayınlanmış makalenin tüm kullanımına (çevrimiçi bağlantı verme, kopyalama, baskı alma, herhangi bir fiziksel ortamda çoğaltma, dağıtma vb.) izin veren [Yaratıcı Ortaklıklar Atif-Gayriticari-Türetilemez 4.0 \(CC BY-NC-ND 4.0\) lisansı](#) altında yayınlanmaktadır:

This document is published under the terms of [Creative Commons Attribution-NonCommercial \(CC BY-NC\) License](#), which permits free use (such as link to the content or permission for its download, distribution, printing, copying, and reproduction in any medium) except change of contents and for commercial use, provided the original work is cited.

**Anahtar Kelimeler:** İsrailoğulları, Yahudilik, Kur'an-ı Kerim

## EVALUATION OF THE CONCEPTS OF "CHILDREN OF ISRAEL" AND "JEWS" ACCORDING TO THE HOLY QUR'AN

**Abstract:** Allah mentions Children of Israel as Jews and sometimes Children of Israel whose name has been mentioned most frequently in Holy Qur'an as a society. The reason why Allah addresses the same society in two different ways can be revealed while studying the verses in which the concepts of "Children of Israel" and "Jews" have been mentioned. Generally it is observed that the name "Children of Israel" is used in the particular verses of Holy Qur'an which address to the society prior to "exile of Babylon" while the name "Jews" is used in the verses addressing to the post exile society. Some Jewish historians specify their history as either "Children of Israel" or "Jews" just like Holy Qur'an's categorization method. Additionally it is noticeable that the verses which include the name "Children of Israel" are the ones that don't criticize the tribe. On the other hand the ones that include the name "Jews" are the critical ones as well as being Medina surahs.

**Keywords:** Israelites, Judaism, Holy Qur'an

### Giriş

Kur'an-ı Kerim'in ilk hitap ettiği topluluğun içerisinde Yahudi ve Hıristiyanların olması veya hitap edilen toplumun, Yahudi ve Hıristiyanlarla temas halinde olmaları Kur'an-ı Kerim'de Yahudi ve Hıristiyanlardan bahsedilmesini mantıklı kılmaktadır.<sup>1</sup> Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde doğrudan veya dolaylı olarak İsrailoğullarından bahsedilmiştir. Allah kelamı olan Kur'an-ı Kerim'de bir kavmin başından geçenlerin bu kadar detaylı ve yoğun olarak konu alınmasının sebebi muhakkak ki Müslümanların onların yapmış oldukları ve yanlış olan bazı davranışlara meyletmelerini engellemektir.<sup>2</sup>

Kur'an-ı Kerim'de aynı toplumdaki kavimden bahsedilirken bazen "İsrailoğulları" kavramı, bazen de "Yahudiler" kavramı kullanılmıştır. Allah tarafından Kur'an-ı Kerim'de bu ayırımın yapılması ve aynı kavme iki farklı şekilde hitap edilmesi, mutlak suretle üzerinde düşünülmesi gerekli olan bir konudur. Bu ayetlerdeki "İsrailoğulları" şeklindeki hitap cümlelerinin genelde kavmi eleştirmeyen, "Yahudiler" şeklindeki hitabın geçtiği ayetlerinse genelde kavmi eleştiren ayetler olması ve bu ayetlerin çoğunun Medenî ayetler olması da dikkat çekicidir.

<sup>1</sup> W. Montgomery Watt, *İslami Hareketler ve Modernlik*, çev. Turan Koç, İstanbul, İz Yay.,1997, s. 27.

<sup>2</sup> Kur'an-ı Kerim'de kıssalara niçin yer verilmiştir? Bkz. El-A'raf, 7/176.

Öncelikli olarak mezkûr kavmi yakından ilgilendiren ve çoğu zaman birbiri yerine eş anlamlı gibi kullanılan bazı kavramların açıklanması gerekmektedir.

İbranî: Hz. İbrahim'e ve onun ailesine; büyük atasının adı "Eber" olduğundan, "Eber'in soyundan gelen" anlamında "İbrani" denilmiştir.<sup>3</sup> Diğer bir görüşe göre ise İbrani kelimesi M.Ö. XV-XIV. yüzyıllarda Filistin bölgesinde yaşayan ve adı "İbri" veya "Hibri" olan göçebe bir kabileden gelmektedir. "Öte tarafın insanları" anlamında Filistinlilerce Hz. İbrahim ve ailesine verilen bu isim Fırat ve Ürdün nehrinin diğer tarafından gelmiş olan göçebe insanlar için kullanılmıştır.<sup>4</sup> İbranî kavramı günümüzde akla hep İsrailoğulları'nı (Yahudiler) getirmektedir. Oysa ki Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'e nispet edilen Araplar da İbranî olarak değerlendirilebilir.<sup>5</sup>

İsrail (İsrâ'îl): İsrail terimine, ilk defa, II. Ramses'in oğlu Merneptah (M.Ö. 1212–1201) tarafından diktirilen ve "İsrail Anıtı" diye adlandırılan kitabede rastlanmaktadır.<sup>6</sup> İsrail terimi, "Tanrı için dövüşen",<sup>7</sup> "Tanrı ile uğraşan",<sup>8</sup> "Yakup'un gece boyu melekle mücadelesi", "Tanrılara karşı savaşan", "Tanrı için savaşan", "Tanrının uğraştığı kişi", "Tanrı tarafından yönetilen kişi", "Tanrının doğru kulu" ve "Tanrı doğrudur" gibi bazı anlamlar taşımaktadır.<sup>9</sup> Ayrıca Hz. Süleyman sonrası dönemde ikiye ayrılan devletin kuzeyindekine verilen isim olmuş ve şu anda Yahudilerin tek bağımsız devleti olan İsrail devletinde adı yaşatılmaktadır.<sup>10</sup> Kur'an-ı Kerim'de Hz. Ya'kub'un ikinci adı veya lakabı<sup>11</sup> olan İsrâ'îl'den dolayı, onun soyundan gelenlere Tevrat'ta Beney Yisrael, Kur'an'da Benû/Benî İsrâ'îl (İsrailoğulları) denilmektedir.<sup>12</sup>

Yahudi: "Yahudi" teriminin aslının Aramca veya İbrânîce olduğu söylenmektedir. Hz. Yakup'un on iki oğlundan dördüncüsü olduğu kabul edilen Yahuda'nın<sup>13</sup> soyundan olanlara verilen bir ad olan Yahudi kavramı, Hz. Süleyman'ın ölümünden sonra ikiye ayrılan devletin güney krallığına isim olmuş; Babil Sürgünü sonrası kabile ve krallık mensupları için kullanılmaya başlanan

<sup>3</sup> Baki Adam, "Yahudilik", *Yaşayan Dünya Dinleri*, (Ed. Şinasi Gündüz) DİB Yay., Ankara, 2007, s.205.

<sup>4</sup> Günay Tümer, Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara, Ocak Yay., 1997, s. 206.

<sup>5</sup> <http://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/tarih/bunlari-biliyormuydunuz> (12.01.2021)

<sup>6</sup> Tümer, Küçük, *Dinler Tarihi*, 206.

<sup>7</sup> Rabi Benjamin Blech, *Geçmişten Günümüze Yahudi Tarihi ve Kültürü*, çev: Estreya Seval Vali, İstanbul, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., 2004, s. 54.

<sup>8</sup> Bkz. Tekvin, 32/2.

<sup>9</sup> Paul Johnson, *Yahudi Tarihi*, çev: Filiz Orman, İstanbul, Pozitif Yay., 2001, s. 32.

<sup>10</sup> Ekrem Sarıkçıoğlu, *Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta, Fakülte Kitabevi, 2002, s. 250.

<sup>11</sup> El-Âl-i İmrân, 3/93; El-Meryem, 19/58.

<sup>12</sup> Ömer Faruk Harman "İsrail (Benî İsrail)", *DİA*, XXIII, İstanbul, 193.

<sup>13</sup> Tekvin, 49/8.

isim zamanla tüm toplumu belirten bir isim olmuştur.<sup>14</sup> Babil sürgününe kadar olan dönemde Yahudileri tanımlamak için 'İsrail' veya 'İsrailoğulları' kavramı; dinlerini tanımlamak için de, 'İsrail dini' veya 'Yahvizm' ifadesi kullanılmıştır. Babil sürgünü dönüşü ve sonrasında Yahudi ve Yahudiliğin yeniden tanımlaması yapılmıştır. Bu tarihten itibaren İsrailoğulları ifadesi Yahuda'da oturanlar anlamında "Yahudiler" olarak anılmaya başlarken; İsrailoğulları dini de, "Yahudilik" (Yahudîm) olarak isimlendirilir olmuştur. Bu dönemden itibaren, "Yahudîm" ifadesi bir taraftan "Yahuda'da oturanlar" anlamında bölgesel, diğer taraftan "Yahudîlilerin soyları" anlamında etnik bir anlam kazanmıştır.<sup>15</sup>

Yahudi kaynaklarına göre, Yahudiliğin gelişim evreleri dikkate alındığında 'İsrailoğulları' kavramı veya 'İsrail dini' ve 'İbrânî dini' kavramları Hz. Yakup'tan I. Mabedin yıkılışına kadar olan dönemi anlatmak için kullanılmaktadır.<sup>16</sup> "Yahudi" kavramının ise Babil Sürgünü sonrası Ezra önderliğinde biçimlenen dinî anlayışı belirtmek için kullanıldığı görülmektedir.<sup>17</sup> Yahudilik kelimesi ilk defa M.Ö. II. yüzyılda Grekçe konuşan Diaspora (Antakya) Yahudileri tarafından, kendilerini Helen kültürüne bağlı olan Grekler'den ve diğer putperestlerden ayırmak için kullanıldığı görülmektedir.<sup>18</sup>

Öte yandan; "İsrailoğulları" kavramı yerine kullanılan "Yahudi" kavramı, Kur'an-ı Kerim'de de geçmekte olup, bu terim daha çok özel anlamda yaşayan kavmi belirtmek için kullanılmıştır. Tarih içerisinde bu iki terim muhteva ile ilgili farklı anlam dönüşümlerine uğramış ve "İsrail" terimine olumlu bir mana verilirken, "Yahudi" terimine daha çok olumsuz mana verilir olmuştur<sup>19</sup> Genel olarak Kur'an-ı Kerim'e bakıldığında da "Yahudi" kavramının daha çok ilgili kavmi yeri ifadelerde kullanıldığı görülecektir.<sup>20</sup>

<sup>14</sup> Sarıkcıoğlu, *Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi*, 250; Ayrıca bkz. Tümer-Küçük, *Dinler Tarihi*, 205.

<sup>15</sup> Ali Osman Kurt, *Erken Dönem Yahudi Tarihi Yahudiliğin Mimarı Ezra*, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yay., 2007, s. 213; Ayrıca bkz. Francine Kaufmann- Josy Eisenberg, "Yahudi Kaynaklarına Göre Yahudilik", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Mehmet Aydın, Ankara, 1987, XXIX, s. 268; Johnson, *Yahudi Tarihi*, 106.

<sup>16</sup> Kaufmann - Eisenberg, "Yahudi Kaynaklarına Göre Yahudilik", 268. Ayrıca bkz. Kurt, *Erken Dönem Yahudi Tarihi Yahudiliğin Mimarı Ezra*, 213; Johnson, *Yahudi Tarihi*, 106.

<sup>17</sup> Kurt, *Erken Dönem Yahudi Tarihi Yahudiliğin Mimarı Ezra*, 213.

<sup>18</sup> Salime Leyla Gürkan, *Temel Kavramlar*, 'Kur'an'da Yahudiler' Editör: Ömer Faruk Harman, İstanbul, KURAMER (Kur'an Araştırmaları Merkezi), 2019, s. 30.

<sup>19</sup> Baki Adam, 'Yahudilik ve Anadolu'daki Gelişmesi', <http://www.tureb.net/detay.asp?id=189> (07.01.2013). 29 Aralık 2003 tarihinde ARED tarafından düzenlenen, 2000 Yılı - İnanç Turizmi Semineri'nde sunulmuştur.

<sup>20</sup> Bkz. El-Bakara, 2/111; El-Bakara, 2/120; El-Mâide, 5/5; En-Nisâ, 4/46; En-Nisâ, 4/160; Tevbe, 9/30; El-Mâide, 5/41; El-Mâide, 5/44; El-Mâide, 5/64; El-Mâide, 5/82; El-En'am, 6/146; El-Mâide, 5/18.

## 1. "İsrailoğulları" Hitabının Olduğu Ayetler

### 1.1. "İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler

'İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler			
Sıra No	Sure ve Ayet Numarası	Ayetin İnış Zaman	Babil Sürgünü Öncesi veya Sonrasına Hitabı
1	El-Bakara, 2/83	Medeni	Genel
2	El-A'raf, 7/138	Mekki	Önce
3	El-Bakara, 2/246	Medeni	Önce
4	El-Mâide, 5/32	Medeni	Önce
5	El-İsrâ, 17/4	Mekki	Önce
6	El-Mâide, 5/78	Medeni	Genel
7	El-Mâide, 5/70	Medeni	Genel
8	El-Mâide, 5/110	Medeni	Genel

Tablo 1: "İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler

"Hani, biz İsrailoğullarından, "Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceksiniz, anne babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz, herkese güzel sözler söyleyeceksiniz, namazı kılacaksınız, zekâtı vereceksiniz" diye söz almıştık. Sonra pek azınız hariç, yüz çevirerek sözünüzden döndünüz.."21

"İsrailoğullarını denizden geçirdik, orada kendilerine mahsus birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar. Bunun üzerine: 'Ey Musa! Onların tanrıları olduğu gibi, sen de bizim için bir tanrı yap!' dediler. Musa: 'Gerçekten siz cahil bir toplumsunuz.' dedi."22

"Musa'dan sonra, İsrailoğullarından ileri gelen kimseleri görmedin mi? Kendilerine gönderilmiş bir peygambere: "Bize bir hükümdar gönder ki (onun komutasında) Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. "Ya size savaş yazılır da savaşmazsanız?" dedi. 'Yurtlarımızdan çıkarılmış, çocuklarımızdan uzaklaştırılmış olduğumuz halde Allah yolunda neden savaşmayalım?' dediler. Kendilerine savaş yazılınca, içlerinden pek azı hariç, geri dönüp kaçtılar. Allah zalimleri iyi bilir."23

<sup>21</sup> El-Bakara, 2/83.

<sup>22</sup> El-A'raf, 7/138.

<sup>23</sup> El-Bakara, 2/246.

Ayetlerde Allah tarafından Hz. Musa'ya verilen ve "On Emir<sup>24</sup>" diye meşhur emirlere vurgu yapılmaktadır.<sup>25</sup> Hz. Musa'ya vahyedilen "On Emir" bir manada İsrailoğulları ve Allah arasında bir sözleşmeydi. Ayrıca onlardan bu ahdi bozmayacaklarına dair söz alınmıştı.<sup>26</sup>

Hz. Musa İsrailoğullarına hem siyasî hem de dinî lider olmuştu. İsrailoğulları Hz. Musa önderliğinde Mısır'dan kurtulmuş ve Kenân diyarına gelmişlerdi. Hz. Musa'dan sonra yerine lider olarak Yûşa b. Nûn geçmişti.<sup>27</sup> Fakat Yûşa b. Nûn'dan sonra Hâkimler Dönemi (MÖ. 1367-1050) başlamış ve bu dönemde bilinen herhangi bir peygamber gelmemiştir.<sup>28</sup> İsrailoğulları peygamber liderlerin çok bereketli olduklarını görünce daha sonra yine başlarında böyle birinin olmasına özlem duydular. Hâkimler Dönemi sonrası gelen bir peygamber olan Samuel'den kendilerine bir hükümdar verilmesi için dua etmesini istediler. İsrailoğullarının ileri gelenlerinin bu istekleri Samuel'i kızdırmış; fakat Samuel yine de İsrailoğullarının bu isteklerini yerine getirerek, Allah'a dua etmiştir. Bu olay, Tevrat'ta I. Samuel bölümünde anlatılmaktadır.<sup>29</sup> Sonra Kur'an'da "Tâlût"<sup>30</sup> ismiyle anılan, Yahudi literatüründe adı "Saul"<sup>31</sup> veya "Şaul"<sup>32</sup> olarak bilinen bir önder İsrailoğullarına bahşedilmiştir. Ayetin devamında onlara lider olarak verilen kişiyi beğenmedikleri ve bazı yönlerini eksik bularak eleştirdikleri anlatılmaktadır.<sup>33</sup> İşte bu yüzdendir ki İsrailoğullarına şöyle yazmıştık: Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur. Peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler; ama bundan sonra da onlardan çoğu yine yeryüzünde aşırı gitmektedirler."<sup>34</sup>

"İsrailoğullarına Kitap'ta: "Doğrusu yeryüzünde iki defa bozgunculuk yapacak ve kibirlendikçe kibirleneceksiniz" diye bildirdik."<sup>35</sup>

<sup>24</sup> Çıkış, 20/1-17

<sup>25</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', I, Ankara, DİB Yay., 2006, s. 151.

<sup>26</sup> II. Krallar, 17/35-38.

<sup>27</sup> Baki Adam, "Yahudilik", 213.

<sup>28</sup> Fuat Aydın, 'Yahudilik', İstanbul, İnsan Yay., 2004, s. 36.

<sup>29</sup> Bkz. I. Samuel, 7, 8, 12. baplar.

<sup>30</sup> El-Bakara, 2/247.

<sup>31</sup> Johnson, *Yahudi Tarihi*, 66.

<sup>32</sup> Blech, *Geçmişten Günümüze Yahudi Tarihi ve Kültürü*, 100.

<sup>33</sup> Bkz. El-Bakara, 2/247. İsrailoğulları'nın tarihi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Servet Zeyrek, 'Kur'an'da Yahudilik ve İsrailoğulları', İstanbul, Bir Yay., Aralık 2017.

<sup>34</sup> El-Mâide, 5/32.

<sup>35</sup> El-İsrâ, 17/4.

"İsrailoğullarından inkâr edenler, Davut'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlenmişlerdi. Bu, başkaldırmaları ve aşırı gitmelerindendi."<sup>36</sup>

Ayetlerde insanın can güvenliğine verilen değer anlatılıp; sonrasında İsrailoğullarının aşırıya gitmekle suçlanması, İsrailoğullarının kendilerine bir kişiyi öldürenin tüm insanlığı öldürmüş, bir kişinin canını kurtaranın ise, tüm insanların canını kurtarmış gibi olacağı gerçeğinin hatırlatılması ve son olarak da aşırıya gitmekle suçlanmaları, İsrailoğullarının cinayetler işlediği hususuna gönderme yapılmaktadır. İsrailoğullarından ahdinden dönen ve inkâra düşerek Allah'ı unutanlar Hz. Davut ve Hz. İsa tarafından lanetlenmişlerdir. Hz. Davut ve Hz. İsa arasında bin yıl civarında bir süre olduğu dikkate alınarak düşünülürse; bu bin yıllık süre zarfında demek ki İsrailoğulları aşırıya gidişleri sebebiyle Hz. Davut döneminde ve Hz. İsa döneminde de lanetlenecek davranışlar sergilemişlerdir.

"Andolsun ki; İsrailoğullarından söz aldık ve onlara peygamberler gönderdik. Nefislerinin hoşlanmadığı bir şeyle onlara her peygamber geliştçe, bir kısmını yalanlarlar ve bir kısmını da öldürürlerdi."<sup>37</sup>

"Allah, "Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve anana olan nimetimi an" demişti, "Seni Ruhul Kudüs ile desteklemiştim; beşikte ve yetişkin iken insanlarla konuşuyordun; sana Kitap'ı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. Sen iznimle, çamurdan kuş gibi bir şey yapmış ona üflemiştin de iznimle kuş olmuştu; anadan doğma körü, alacalıyı iznimle iyi etmiştin. Ölüleri iznimle diriltiyordun. İsrailoğullarına belgelerle geldiğinde, onlardan inkâr edenler, 'Bu apaçık bir büyüdür' demişlerdi de Ben onların sana zarar vermelerini önlemiştim."<sup>38</sup>

İsrailoğulları çeşitli emirlere uyacaklarına dair Allah ile ahithleşmişlerdi. Fakat kendilerine gelen herhangi bir peygamber onlara bu sözlerini hatırlatacak olsa veya onlara doğru şeylerin neler olduğunu ve nasıl davranmaları gerektiğini hatırlatacak olsa İsrailoğulları o peygamberi yalanladılar, hatta peygamberlerini öldürdüler.<sup>39</sup> Kur'an-ı Kerim'de çeşitli yerlerinde, İsrailoğullarının peygamberlerini öldürmek istediğinden veya öldürdüğünden bahsedilir.<sup>40</sup> Tevrat'ta İsrailoğullarının peygamberlerine karşı hoş olmayan davranışlar içerisinde olduklarını ve zaman zaman bazı peygamberlerini öldürmek istediklerini ve bazı peygamberlerini de öldürdükleri haber vermektedir.

<sup>36</sup> El-Mâide, 5/78.

<sup>37</sup> El-Mâide, 5/70.

<sup>38</sup> El-Mâide, 5/110.

<sup>39</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', II, 315; Elmalılı M. Hamdi Yazır, 'Hak Dini Kur'an Dili', III, (şad. İsmail Karaçam, Emin Işık, Nusrettin Bolelli, Abdullah Yücel), Azim Dağıtım, İstanbul, Tsz., s. 309.

<sup>40</sup> Bkz. El-Bakara, 2/87; En-Nisâ, 4/155.

Tevrat'ta, İzebel'in Rabbin peygamberlerini öldürmesinden,<sup>41</sup> İsrailoğullarının peygamberlerden bazılarını öldürmelerinden<sup>42</sup> İlyâ'yı da öldürmek istemelerinden,<sup>43</sup> Zekeriya'nın öldürülmesinden,<sup>44</sup> Anadol halkı tarafından peygamber Yeremya'nın ölümle tehdit edilmesinden<sup>45</sup> bahsedilmektedir. İncillerde de Yahudilerin Hz. Yahya'yı öldürdükleri<sup>46</sup> gibi Hz. İsa'yı da öldürmek istediklerinden ve Hz. İsa'yı çarmıha geldiklerinden bahsedilmektedir.<sup>47</sup> İncil'e göre İsrailoğullarından inkâr edenler Hz. Yahya'yı öldürmüş,<sup>48</sup> Kur'an-ı Kerim'e göre de Hz. İsa'yı öldürmek istemişlerdi.<sup>49</sup>

## 1.2. "İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler

"İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler			
Sıra No	Sure ve Ayet Numarası	Ayetin İniş Zaman	Babil Sürgünü Öncesi veya Sonrasına Hitabı
1	El-Bakara, 2/40	Medeni	Genel
2	El-Bakara, 2/47	Medeni	Genel
3	El-Bakara, 2/122	Medeni	Genel
4	El-Bakara, 2/211	Medeni	Genel
5	El-Yûnus, 10/93	Mekki	Genel
6	El-Tâ-Hâ, 20/80	Mekki	Önce
7	El-İsrâ, 17/104	Mekki	Genel
8	El-Casiye, 45/16	Mekki	Genel
9	El-Â-i İmran, 3/49	Medeni	Sonra
10	El-Â-i İmran, 3/93	Medeni	Önce
11	El-Mâide, 5/12	Medeni	Genel
12	El-Mâide, 5/72	Medeni	Sonra

<sup>41</sup> I. Krallar, 18/4; I. Krallar, 18/13.

<sup>42</sup> Yeremya, 2/30; Yeremya, 9/26.

<sup>43</sup> I. Krallar, 19/10; I. Krallar, 19/14.

<sup>44</sup> II. Krallar, 15/10; 24/21-22.

<sup>45</sup> Yeremya, 11/21.

<sup>46</sup> Markos, 6/27.

<sup>47</sup> Matta, 27/38; Markos, 15/24; Luka, 23/33; Yuhanna, 19/18.

<sup>48</sup> Markos, 6/27.

<sup>49</sup> El-Bakara, 2/157.



13	Eş-Şu'arâ, 26/22	Mekki	Önce
14	Eş-Şu'arâ, 26/17	Mekki	Önce
15	El-A'raf, 7/105	Mekki	Önce
16	El-Tâ-Hâ, 20/47	Mekki	Önce
17	El-A'raf, 7/134	Mekki	Önce
18	El-A'raf, 7/137	Mekki	Önce
19	Eş-Şu'arâ, 26/59	Mekki	Önce
20	Ed-Duhan, 44/30	Mekki	Önce
21	El-Yûnus, 10/90	Mekki	Önce
22	El-İsrâ, 17/101	Mekki	Önce
23	El-İsrâ, 17/2	Mekki	Önce
24	Es-Secde, 32/23	Mekki	Önce
25	El-Mü'min, 40/53	Mekki	Önce
26	El-Tâ-Hâ, 20/94	Mekki	Önce
27	Eş-Şu'arâ, 26/197	Mekki	Sonra
28	En-Neml, 27/76	Mekki	Genel
29	Ez-Zuhruf, 43/59	Mekki	Sonra
30	Es-Saff, 61/6	Medeni	Sonra
31	Es-Saff, 61/14	Medeni	Sonra
32	El-Ahkâf, 46/10	Medeni	Sonra

Tablo 2: 'İsrailoğulları" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler

"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetlerimi hatırlayın, bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki, ben de size vaat ettiklerimi vereyim. Yalnızca benden korkun."<sup>50</sup>

"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi bir zamanlar âlemlere üstün kıldığımı hatırlayın."<sup>51</sup>

"İsrailoğullarına sor ki kendilerine nice apaçık mucizeler verdik. Kim mucizeler kendisine geldikten sonra Allah'ın nimetini (ayetlerini) değiştirirse bilsin ki Allah'ın azabı şiddetlidir."<sup>52</sup>

<sup>50</sup> El-Bakara, 2/40.

<sup>51</sup> El-Bakara, 2/47, El-Bakara, 2/122.

<sup>52</sup> El-Bakara, 2/211.

“Andolsun biz İsrailoğullarını güzel bir yurda yerleştirdik ve onlara temiz nimetlerden rızık verdik. Kendilerine ilim gelinceye kadar ayrılığa düşmediler. Şüphesiz ki Rabbin, kıyamet günü onların, aralarında ihtilaf etmekte oldukları şeyler hakkında hükmedecektir.”<sup>53</sup>

“Ey İsrailoğulları! Sizi düşmanınızdan kurtardık; Tur’un sağ tarafına (gelmeniz için) size vade tanıdık ve size kudret helvası ile bildircin eti lütfettik.”<sup>54</sup>

“Sonra İsrailoğullarına: "Bu memlekette siz oturun, kıyamet koptuğunda hepimizi bir araya getiririz." dedik.”<sup>55</sup>

“Andolsun ki biz, İsrailoğullarına Kitap, hüküm ve peygamberlik verdik. Onları güzel rızıklarla besledik ve onları dünyalara üstün kıldık.”<sup>56</sup>

İsrailoğullarının Allah tarafından verilen nimetleri inkâr etmesi ve Ahitlerinden dönmeleri Tevrat’ta da yerini bulmaktadır. Tevrat’ta da bu durum, İsrailoğullarının yüzüne vurulmaktadır.<sup>57</sup> Kur’an-ı Kerim’in de çeşitli yerlerinde İsrailoğullarına hitaben olumsuz yargılar bulunmaktadır. Onlara verilen birçok nimetten bahsedilmekte; fakat İsrailoğullarının verilen nimetlere karşı nankörlük ettikleri ve zaman zaman da inkâr ettiklerinden bahsedilir.<sup>58</sup>

El-Bakara suresinin 47 ve 122. ayetlerinde de ifadesini bulan “âlemlere üstün kılınma” ifadesi, İsrailoğullarını üstün ırk çıkmazına sokmuştur. Ve bu çıkmaz ileride Siyonizm ideolojisini doğurmuş ve bu nasyonalist tavır onlara göz kırpmadan başkalarına zulmetmeyi dahi mubah göstermiştir.<sup>59</sup>

“Tevrat’ın indirilmesinden önce, İsrail’in (Yakup’un) kendisine haram kıldıkları dışında, yiyeceğin her türüsü İsrailoğullarına helâl idi. De ki: Eğer doğru sözlü iseniz o zaman Tevrat’ı getirip onu okuyun.”<sup>60</sup>

Ayette İsrail kavramı, Hz. Yakup’un lakabı olarak yer almaktadır.<sup>61</sup> İsrailoğulları, Tevrat ininceye kadar Hz. İbrahim’in şeriatıyla yaşıyorlardı ve yüce Allah bu şeriatla temiz yiyeceklerin hiçbirini haram kılmamıştı. Daha sonra Yahudilerin, insanları Allah yolundan alıkoymaları ve birtakım haksızca ve edepsizce davranışları yüzünden -ceza olarak- birçok temiz yiyecek Tevrat’ta kendilerine haram kılınmıştır. Bu durum Kur’an-ı Kerim’de anlatılınca, Yahudiler

<sup>53</sup> El-Yûnus, 10/93.

<sup>54</sup> El-Tâ-Hâ, 20/80.

<sup>55</sup> El-İsrâ, 17/104.

<sup>56</sup> El-Casiye, 45/16.

<sup>57</sup> Mezmurlar, 78/37.

<sup>58</sup> Örnek olarak bkz. El-Bakara, 2/40-61.

<sup>59</sup> Siyonizmle ilgili detaylı bilgi için bkz. Ertuğrul Bayramoğlu, *Yahudilik ve Siyonizm Tarihi*, Pınar Yay., İstanbul, 2006. Yaşar Kutluay, *‘Siyonizm ve Türkiye’*, İstanbul, Çatı Kitapları, 2005.

<sup>60</sup> El-Âl-i İmran, 3/93.

<sup>61</sup> Johnson, *Yahudi Tarihi*, s. 32.

bunu reddetmişler ve bu ayetlerde haram kılındığı bildirilen yiyeceklerin, Hz. Musa'dan önceki peygamberler zamanında da haram olduğunu iddia etmişlerdi. Oysa bu yiyecekleri Hz. Musa'ya indirilmiş olan Tevrat, haram kılmıştı. Bu ayetler Yahudilerin söz konusu iddialarının asılsız olduğunu ortaya koymaktadır.<sup>62</sup> Yahudiler, iddialarında ısrar edince Allah, "De ki: Doğru söylüyorsanız Tevrat'ı getirip okuyun." buyurmuş, böylece onlar da susmak zorunda kalmışlardır. Çünkü Tevrat'ta bu yiyeceklerin önceki peygamberler zamanında haram kılındığına dair herhangi bir delil yoktur.<sup>63</sup>

"Andolsun ki Allah, İsrailoğullarından söz almıştı. (Kefil olarak) içlerinden on iki de başkan göndermiştik. Allah onlara şöyle demişti: Ben sizinle beraberim. Eğer namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, peygamberlerime inanır, onları desteklerseniz ve Allah'a güzel borç verirsiniz, andolsun ki sizin günahlarınızı örterim ve sizi, zemininden ırmaklar akan cennetlere sokarım. Bundan sonra sizden kim inkâr yolunu tutarsa doğru yoldan sapmış olur."<sup>64</sup>

Hz. Yakup'un on iki oğlu vardı ve Hz. Yakup'un oğullarından her biri daha sonra bir boya atalık etmişlerdi.<sup>65</sup> Allah İsrailoğullarının on iki boyundan her bir boy için vekil olarak bir nakib<sup>66</sup> seçmiş ve onlardan namaz kılacaklarına, zekât vereceklerine, peygamberlere inanıp onları destekleyeceğine, Allah'a güzel borç vereceklerine (zekâtтан ayrı olarak infakta bulunacaklarına<sup>67</sup> veya Allah rızası için ihtiyacı olanlara borç para vereceklerine<sup>68</sup>) dair söz almıştı.

"O nimet diye başıma kaktığın ise, (aslında) İsrailoğullarını kendine kul köle etmendir."<sup>69</sup>

"İsrailoğullarını bizimle beraber gönder."<sup>70</sup>

"Allah hakkında gerçekten başkasını söylememek benim üzerime borçtur. Size Rabbinizden açık bir delil getirdim; artık İsrailoğullarını benimle bırak!"<sup>71</sup>

<sup>62</sup> Muhammed b. Ali Şevkani, 'Fethu'l-kadir el-cami 'beyne fenneyi'r-rivaye ve'd-diraye min 'ilmi't-tefsir', III, Beyrut, 1412/1991, s. 401-402.

<sup>63</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', I, 633.

<sup>64</sup> El-Mâide, 5/12

<sup>65</sup> Johnson, *Yahudi Tarihi*, 33.

<sup>66</sup> Ayette geçen "nakib" kelimesi bir kavmin durumunu iyi bilen, onların yapmış oldukları işlere kefil olan amir ve emin kişi manasındadır Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, III, 182.

<sup>67</sup> Seyyid Kutub, 'Fi Zilâl-il Kur'an', III, çev. Salih Uçan, Vahdetin İnce, Mehmet Yolcu, İstanbul, Dünya Yay., 1991, s. 211.

<sup>68</sup> M. Fatih Kesler, 'Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler ve Hıristiyanlar (Kur'an-ı Kerim'de Ehl-i Kitab)', Ankara, TDV Yay., 1995, s. 114.

<sup>69</sup> Eş-Şu'arâ, 26/22.

<sup>70</sup> Eş-Şu'arâ, 26/17.

<sup>71</sup> El-A'raf, 7/105.

“Haydi, ona gidin de deyin ki: ‘Biz, senin Rabbinin elçileriyyiz. İsrailoğullarını hemen bizimle birlikte gönder; onlara eziyet etme! Biz, senin Rabbinden bir ayet getirdik. Kurtuluş, hidayete uyanlarındır.’”<sup>72</sup>

“Azap üzerlerine çökünce, ‘Ey Musa! Sana verdiği söz hürmetine, bizim için Rabbine dua et; eğer bizden azabı kaldırırsan, mutlaka sana inanacağız ve muhakkak İsrailoğullarını seninle göndereceğiz’ dediler.”<sup>73</sup>

“Hor görülüp ezilmekte olan o kavmi de, içini bereketle doldurduğumuz yerin doğu taraflarına ve batı taraflarına mirasçı kıldık. Sabırlarına karşılık Rabbinin İsrailoğullarına verdiği güzel söz yerine geldi. Firavun ve kavminin yapmakta olduklarını ve yetiştirdikleri bahçeleri helâk ettik.”<sup>74</sup>

“De ki: Hiç düşündünüz mü; şayet bu, Allah katından ise ve siz onu inkâr etmişseniz, İsrailoğullarından bir şahit de bunun benzerini görüp inandığı halde siz yine de büyüklük taslamışsanız (haksızlık etmiş olmaz mısınız)? Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.”<sup>75</sup>

“Böylece, bunlara İsrailoğullarını mirasçı yaptık.”<sup>76</sup>

“Andolsun biz, İsrailoğullarını o alçaltıcı azaptan kurtardık.”<sup>77</sup>

“Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik. Ama Firavun ve askerleri zulmetmek ve saldırmak üzere onları takip etti. Nihayet (denizde) boğulma haline gelince, (Firavun:) ‘Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı Tanrı’dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de Müslümanlardanım!’ dedi.”<sup>78</sup>

“Andolsun biz, Musa’ya açık açık dokuz ayet verdik. Haydi, İsrailoğullarına sor. Musa onlara geldiğinde Firavun ona, ‘Ey Musa! Senin büyülenmiş olduğunu sanıyorum!’ dedi.”<sup>79</sup>

Hz. Musa İsrailoğullarını Mısır’dan çıkarmak isteğini belirtmek üzere elçi olarak Firavun’a gönderildiğinde,<sup>80</sup> Firavun Hz. Musa’ya; “Seni biz büyütüp himaye ettik.” demiştir.<sup>81</sup> Hz. Musa da Firavun’un bu sözü üzerine, İsrailoğullarını kendinize köle edinmemiş olsaydınız, doğduğum yıl İsrailoğullarından doğan erkek çocuklarını öldürmemiş olsaydınız, annemde

<sup>72</sup> El-Tâ-Hâ, 20/47.

<sup>73</sup> El-A’raf, 7/134.

<sup>74</sup> El-A’raf, 7/137.

<sup>75</sup> El-Ahkâf, 46/10.

<sup>76</sup> Eş-Şu’arâ, 26/59.

<sup>77</sup> Ed-Duhan, 44/30.

<sup>78</sup> El-Yûnus, 10/90.

<sup>79</sup> El-İsrâ, 17/101.

<sup>80</sup> Eş-Şu’arâ, 26/16-17.

<sup>81</sup> Eş-Şu’arâ, 26/18.

beni sepete koyup nehre bırakmayacak ve böylece siz de beni büyütmemiş olacaksınız. O nimet diye başıma kakmış olduğun şey sizin kendi eserinizdir.<sup>82</sup>

Hız. Musa, Tevrat'ta bildirildiğine göre dört yüzyılı aşkın bir zamandır Mısır'da yaşayan kavmini,<sup>83</sup> bu alçaltıcı durumlardan kurtarmak için, Allah'ın buyruğu uyarınca,<sup>84</sup> Firavun'dan, kavmini serbest bırakıp, kendisiyle birlikte Mısır'dan Sina'ya dönmelerine izin vermesini istemiştir.<sup>85</sup> İsrailoğulları Hız. Musa önderliğinde bir gece Mısır'dan ayrılmışlar; Firavun ve adamları da onların peşlerine düşmüşlerdi. Kaçarken önlerine deniz çıkmış ve Hız. Musa bir mucize göstermiş deniz yarılmış; İsrailoğulları denizin karşı kıyısına geçmişlerdi. Firavun ve adamları da geçmeye çalışırken deniz kapanmış ve Firavun son anda "Ben de inandım." demişti. Fakat Firavun'un bu son anda imanı genel kanaate göre kabul olunmamıştır.<sup>86</sup>

Ayette geçen İsrailoğullarının başına gelen azabın ne olduğu konusunda Razi bir önceki ayette zikredilen musibetlerin (tufan, çekirge, haşşere, kurbağalar ve kan<sup>87</sup>) işaret edildiğini söylemektedir.<sup>88</sup> Tevrat'ta Firavun ve Mısırlıların başlarına gelen musibetler; Firavun ve Mısırlılar hayvanlarının hepsinin ölüp İsrailoğullarının hayvanlarının ölmemesi,<sup>89</sup> kurbağa istilası,<sup>90</sup> insan ve hayvanlarda tatarcık görülmesi,<sup>91</sup> at sineği istilası,<sup>92</sup> hayvan ve insanların hepsinde çıban çıkması,<sup>93</sup> şiddetli dolu yağması,<sup>94</sup> üç gün süren karanlık,<sup>95</sup> ilk doğanların ölmesi,<sup>96</sup> çekirge istilası<sup>97</sup> gibi felaketlerdir. Azap üzerlerine çökünce Mısırlılar Hız. Musa'dan nebilik ahdi ile dua etmesini ve bu azabın üzerlerinden kalkmasını istemişlerdir. Azabın kalkması durumunda da Firavun ve milleti Hız. Musa'ya inanacaklarına ve İsrailoğullarını azat edeceklerine dair söz vermişti.<sup>98</sup>

<sup>82</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', IV, 150.

<sup>83</sup> Çıkış, 1/8-17, 22.

<sup>84</sup> El-Tâ-Hâ, 20/47.

<sup>85</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', II, 566.

<sup>86</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', III, 135.

<sup>87</sup> El-A'raf, 7/133.

<sup>88</sup> Fahrettin Muhammed b. Ömer Razi, *Mefatihü'l-gayb, Darü'l-kütübü'l-ilmîyye*, XIV, Beyrut, 1990, s. 219.

<sup>89</sup> Çıkış, 9/6.

<sup>90</sup> Çıkış, 8/7.

<sup>91</sup> Çıkış, 8/18.

<sup>92</sup> Çıkış, 8/22.

<sup>93</sup> Çıkış, 9/10.

<sup>94</sup> Çıkış, 9/23.

<sup>95</sup> Çıkış, 10/22.

<sup>96</sup> Çıkış, 11/5.

<sup>97</sup> Çıkış, 10/15.

<sup>98</sup> Yazır, 'Hak Dini Kur'an Dili', VI, 123.

Mirasçı kılınan yerin neresi olduğu hususunda; Allah'ın, İsrailoğullarını Firavun'un suda boğulduğu yerin doğu taraflarına ve batı taraflarına mirasçı kıldığı<sup>99</sup> yer yani Mısır<sup>100</sup> veya mirasçı kılınan yerin Hz. Davut ve Hz. Süleyman'ın devirlerinde ulaşılan ülke sınırları olduğunu iddia edilmiştir.<sup>101</sup> Diğer bir görüşe göre ise ayette "bereketlerle doldurduğumuz" şeklindeki nitelenen yer; akarsuları ve bitki örtüsü gibi zenginliklere de sahip olan Şam'dır.<sup>102</sup> Nitekim daha sonra İsrailoğulları Filistin, Şam bölgesi ve Mısır'ın bir kısmına hâkim olmuşlardır. Fakat kanaatimizce de bu yer Filistin ve çevresi olmalıdır.<sup>103</sup>

Ayette belirtilen dokuz ayet, Hz. Musa'ya verilen dokuz mucizedir. Bunlar; Hz. Musa'nın beyaz eli, Hz. Musa'nın asası, Allah'ın Firavun ve toplumunun başına verdiği kıtlık, Firavun ve toplumunun mahsullerindeki verimin azalması, Mısırlıların başına gelen tufan, çekirge istilası, tahıl güvesi istilası, kurbağa istilası ve Mısırlıların sularının kan akması hadisesidir.<sup>104</sup> Hz. Musa Firavun'a çeşitli mucizeler gösterdiğinde, Firavun onu büyülenmiş olmakla suçlamış ve Hz. Musa'nın kendisini inanması için davet ettiği ilaha iman etmemiştir.

"Biz, Musa'ya Kitab'ı verdik ve İsrailoğullarına: "Benden başkasını dayanılıp güvenilen bir rab edinmeyin" diyerek bu Kitab'ı bir hidayet rehberi kıldık."<sup>105</sup>

"Andolsun biz Musa'ya Kitap verdik, -(Resulüm!) sen ona kavuşacağından şüphe etme- ve onu İsrailoğullarına hidayet rehberi kıldık."<sup>106</sup>

"Andolsun ki biz Musa'ya hidayeti verdik ve İsrailoğullarına o Kitab'ı miras bıraktık."<sup>107</sup>

Ayette verildiğinden bahsedilen kitap Tevrat'tır.<sup>108</sup> Allah Hz. Musa'ya Tevrat'ı vermiş ve İsrailoğullarına hitapla bu kitabın bir hidayet rehberi olduğu belirtilmiştir. Allah İsrailoğullarına hitaben; "Hidayet rehberiniz elinizdeyken ve

<sup>99</sup> Mahmûd b. Ömer ez-Zemahşerî, 'el-Keşşâf 'an Hakaiki't-tenzil ve 'uyûni-ekâvil fi vücûhi't-te'vil', II, Beyrut, 1366/1947, s. 149; Şevkani, 'Fethu'l-kadir', II, 274.

<sup>100</sup> Zübeyir Yetik, 'Yahudi', İstanbul, Pınar Yay., 2012, s. 36.

<sup>101</sup> Razi, *Mefatihul-gayb*, XIV, 221.

<sup>102</sup> İbn Kesir, İsmail, 'Tefsirü'l-Kur'ani'l-'Azim', III, nşr. Muhammed El-İbrahim el-Benna, Kahire, 1390/1971, s. 464.

<sup>103</sup> Süleyman Ateş, 'Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri', III, Yeni Ufuklar Neşr., İstanbul, 1998, s. 385.

<sup>104</sup> Ebu'l-A'la Mevdûdî, 'Tefhimul-Kur'an Kur'an'ın Anlamı ve Tefsiri', III, çev. Muhammed Han Kayanî, Yusuf Karaca, Nazife Şişman, İsmail Bosnalı, Ali Ünal, Hamdi Aktaş, İstanbul, İnsan Yay., 1997, s. 141; Kutub, 'Fî Zilâl-il Kur'an', VII, 79.

<sup>105</sup> El-İsrâ, 17/2.

<sup>106</sup> Es-Secde, 32/23.

<sup>107</sup> El-Mü'min, 40/53.

<sup>108</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', III, 462.

benden başka da dayanıp güvенеbileceğiniz kimse de yokken, başka rabler edinmeyin." demektedir.<sup>109</sup>

"(Harun) 'Ey annemin oğlu saçımı sakalımı, yolma!' dedi. Ben, senin: 'İsrailoğullarının arasına ayrılık düşürdün; sözümü tutmadın!' demenden korktum."<sup>110</sup>

Hz. Harun kavminin buzağıya tapışlarını ve yoldan çıkışlarını önlemeye çalışmış fakat kavmi onu dinlememiş hatta Hz. Harun öldürüleceğinden korkmuştur.<sup>111</sup> Ayette Hz. Harun Hz. Musa'ya vermiş olduğu cevapla buzağıya tapma olayının üzerine sert bir yöntemle gittiği takdirde bununla İsrailoğullarının ikiye ayrılmasından, bir kesimin buzağıdan, bir kesiminin ise kendisinin ögüdünden yana çıkarak, ikiye bölünmesinden endişe ettiğini dile getiriyor. Hâlbuki Hz. Musa onu, İsrailoğullarını kollaması ve herhangi bir olayın meydana gelmemesi için görevlendirmişti. Demek ki, Hz. Harun'un bu tutumu da başka bir açıdan kendisine verilen emre itaati ifade etmektedir.<sup>112</sup>

"İsrailoğullarının bilginlerinin onu bilmesi, onlar için bir delil değil midir?"<sup>113</sup>

İsrailoğullarının bilginleri peygamberimiz Hz. Muhammed gelmeden önce bir peygamber geleceğini biliyorlardı.<sup>114</sup> Neseffî'ye göre Yahudi bilginlerden murat Abdullah İbni Selam (r.a.) ve emsalidir.<sup>115</sup>

"Doğrusu bu Kur'an, İsrailoğullarına, hakkında ihtilâf edegeldikleri şeylerin pek çoğunu anlatmaktadır."<sup>116</sup>

Kur'an'ın, İsrailoğullarının ihtilâf ettiği meselelerin hepsini değil de çoğunu açıklamış olması, ihtilâf konusu bazı meselelerin ahirette açıklanacağına<sup>117</sup> bazılarının ise açıklanmasına ihtiyaç bulunmadığına işaret etmektedir.<sup>118</sup>

"O, sadece kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur."<sup>119</sup>

<sup>109</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', III, 462.

<sup>110</sup> El-Tâ-Hâ, 20/94.

<sup>111</sup> El-A'raf, 7/150.

<sup>112</sup> Kutub, 'Fî Zilâl-il Kur'an', VII, 235.

<sup>113</sup> Eş-Şu'arâ, 26/197.

<sup>114</sup> Muhammed Çelik, 'Kur'an'ın İkna Hususiyeti', İzmir, Çağlayan Yay., 1996, s. 220.

<sup>115</sup> Abdullah b. Ahmet en-Neseffî, 'Tefsîrû'n- Neseffî (Medârikû't- Tenzîl ve Hakâiku't- Te'vîl)', III, Beyrut, 1996, s. 287.

<sup>116</sup> En-Neml, 27/76.

<sup>117</sup> Muhammed Esed, 'Kur'an Mesajı Meal-Tefsir', çev: Cahit Koytak, Ahmet Ertürk, İstanbul, İşaret Yay., 1999, s. 776.

<sup>118</sup> Muhammed et-Tâhir İbn Âşûr, 'et-Tahrîr ve't-tenvîr', XX, Tunus, 1984, s., 30-31.

<sup>119</sup> Ez-Zuhruf, 43/59.

“Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: ‘Ey İsrailoğulları! Ben size Allah’ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat’ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek ‘Ahmed’ adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim.’ demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: ‘Bu apaçık bir büyüdür.’ dediler.”<sup>120</sup>

“Ey iman edenler! Allah’ın yardımcılarını olun. Nitekim Meryem oğlu İsa havarîlere: ‘Allah’a (giden yolda) benim yardımcılarım kimdir?’ demişti. Havarîler de: Allah (yolunun) yardımcılarını biziz, demişlerdi. İsrailoğullarından bir zümre inanmış, bir zümre de inkâr etmişti. Nihayet biz inananları, düşmanlarına karşı destekledik. Böylece üstün geldiler.”<sup>121</sup>

“İsrailoğullarına bir elçi olacak (ve onlara şöyle diyecek:) Size Rabbinizden bir mucize getirdim: Size çamurdan bir kuş sureti yapar, ona üflerim ve Allah’ın izni ile o kuş oluverir. Yine Allah’ın izni ile körü ve alacalıyı iyileştirir, ölüleri diriltirim. Ayrıca evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer inanan kimseler iseniz, bunda sizin için bir ibret vardır.”<sup>122</sup>

“Andolsun ki ‘Allah, kesinlikle Meryem oğlu Mesih’tir.’ diyenler kâfir olmuşlardır. Hâlbuki Mesih ‘Ey İsrailoğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk ediniz. Biliniz ki kim Allah’a ortak koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcılar yoktur.’ demişti.”<sup>123</sup>

Hz. İsa’nın tanrı olduğu şeklindeki iddialara karşı Allah bir yalanlama niteliğinde bu ayetleri indirmiştir.<sup>124</sup> Hıristiyanlıkta Hz. İsa’nın sadece sözleri değil, bizzat kendi varlığı ve mevcudiyeti de vahiy kabul ediliyordu. Böyle olunca da Hz. İsa bir peygamberden çok bir ilah olarak kabul ediliyordu. Hıristiyanlığa göre Hz. İsa bir insan peygamber değil, insan suretine girmiş bir ilahdır. O belki vahiy almaktadır, fakat baba Tanrı onun vücuduna hülûl ettiğinden ve onunla bütünleştiğinden o da ilahlaşıyor ve kendi kendine vahyeden konumuna geliyordu. Hıristiyanlar Hz. İsa’nın Hz. Musa veya Hz. Muhammed gibi vahiy aldığı kabul etmemektedirler.<sup>125</sup>

Günümüzde Hıristiyan dünyasının büyük çoğunluğu Hz. İsa’yı “tanrı oğlu” yani tanrı olarak görmektedir. Fakat Hz. İsa’nın ölümünden sonra ortaya çeşitli İncillerin çıktığı ve bunların birbirlerinden farklılıklar arz ettiği bilinmektedir. Hıristiyanlık dünyasının tanrı fikrinin oluşumunda fikir babalığını üstlenen kişi Pavlus olmuştur.<sup>126</sup> İznik konsiline kadar tek tanrı inancına sahip bazı

<sup>120</sup> Es-Saff, 61/6.

<sup>121</sup> Es-Saff, 61/14.

<sup>122</sup> El-Âl-i İmran, 3/49.

<sup>123</sup> El-Mâide, 5/72.

<sup>124</sup> Zekeriya Pak, ‘Kur’an’da Kulluk’, İstanbul, Kayıhan Yay., 1999, s., 56.

<sup>125</sup> Şaban Kuzgun, ‘Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri’, İstanbul, Fazilet Neşriyat, 2008, s. 101-102.

<sup>126</sup> Pavlus’la ilgili geniş bilgi için bkz. Şinasi Gündüz, ‘Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı’, Ankara, Ankara Okulu Yay., 2001.



Hıristiyanlar'ın olduğu bilinmektedir. Fakat konsil sırasında Hz. İsa'nın tanrı olmadığını söyleyen bir kişinin katledildiği bilinmektedir.<sup>127</sup> Günümüz Hıristiyan düşünürleri arasında Hz. İsa'yı tanrı olarak görmeyen düşünürler de mevcuttur. John Hick 1977 yılında İngiltere'de yayınlanan 'The Myth of God Incarnate' adlı eserinde yer alan 'Jesus and the World Religions' isimli makalesinde Hz. İsa'yı, 'Tanrı'nın varlığına ve birliğine inanan onu diğer insanlara tanıtan olağanüstü Tanrı-bilinçli bir insan' olarak tanımlar. Dikkat edilirse bu fikir klasik Hıristiyan fikri ile çatışmakta ve Hz. İsa'yı tanrı olarak değil de insan olarak tanıtmaktadır.<sup>128</sup> John Hick'in yanı sıra Paul F. Knitter da Albert Schweitzer ve E. P. Sanders gibi Hz. İsa'ya eskatolojik bir peygamber demektir.<sup>129</sup>

Hz. İsa kendinden önce gelen Hz. Musa ve Tevrat'ı doğrulayıcı olarak geldiğini belirterek, gelişinin Tevrat'ta bildirilen peygamberin geleceğine dair müjdeyi gerçekleştirdiğini teyid ediyor. Bir manada Hz. İsa; 'Ben nasıl müjdelenmişsem, ben de benden sonraki peygamberi müjdeliyorum; 'Ahmed' adında bir peygamber gelecektir.' demektir.<sup>130</sup> Hz. İsa'nın geleceğini müjdelediği kişiden İncillerde 'Faraklit' diye bahsedilmiştir. Hz. İsa'nın konuşmuş olduğu dil olan Aramice'de bu kelimenin manası araştırıldığında anlam bakımından 'Ahmed' kelimesi ile örtüştüğü görülmüştür.<sup>131</sup> Övülmüş olan anlamındaki 'Ahmed', Yunanca'da 'periklytos'tur ve İncillerdeki 'periklatos'(faraklit) kelimesinin alternatifi olduğu söylenegelmiştir.<sup>132</sup> İncil'de Hz. İsa İsrailoğullarına hitaben; "Size daha çok söyleyeceklerim var ama şimdi bunlara dayanamazsınız. Ne var ki o, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek. Çünkü kendiliğinden konuşmayacak, yalnız duyduklarını söyleyecek ve gelecekte olacakları size bildirecek. O beni yüceltecek. Çünkü benim olandan alıp size bildirecek. Baba'nın nesi varsa benimdir. 'Benim olandan alıp size bildirecek.' dememin nedeni budur."<sup>133</sup> demektir.

Ayette yer alan havari kavramı, Hz. İsa hayatta iken ona inanan on iki arkadaşına verilen isimdir.<sup>134</sup> Hz. İsa havarilerini Filistin bölgesine tebliğ vazifesi ile göndermiştir.<sup>135</sup> "Allah'ın yardımcıları olun." ibaresi ile Allah'ın dininin üstün

<sup>127</sup> Konsillerle ilgili geniş bilgi için bkz. Ali İsmail Güngör, 'Vatikan, Misyon ve Diyalog', Ankara, Töre Yay., 1997.

<sup>128</sup> Mahmut Aydın, 'İsa Tanrı mı İnsan mı?', İstanbul, İz Yay., 2002, s. 111.

<sup>129</sup> Mahmut Aydın, 'İsa Tanrı mı İnsan mı?', 191.

<sup>130</sup> Mevdûdî, 'Tefhimu'l-Kur'an', VI, 268.

<sup>131</sup> Mehmet Aydın, "Faraklit", DİA, XII, İstanbul, 165-166.

<sup>132</sup> Seyyid Hüseyin Nasr, "İslam-Hıristiyan Diyalogundaki Teolojik Birkaç Meseleye Dair Yorumlar", Hıristiyanların İslam'ından Müslümanların İslam'ına (Bir Başka Açıdan Diyalog), Ed. Fuat Aydın, İstanbul, Ataç Yay., 2005, s. 157.

<sup>133</sup> Yuhanna, 16/12-15.

<sup>134</sup> Yazır, 'Hak Dini Kur'an Dili', VIII, 23.

<sup>135</sup> Mevdûdî, 'Tefhimu'l-Kur'an', VI, 291.

gelmesi, yayılması ve yücelmesi için çalışan kişiler Allah'ın yardımcıları olarak nitelenmiştir. Allah serbestlik verdiği konularda insanlara isteklerini zorla kabul ettirmez. İnsana ancak ikna yolu ile itaat yolu açık bırakılmıştır. İnsanları tavsiye ve nasihatle doğru yola ulaştırmak Allah'ın işi olduğundan Allah, dinini yaymak için güçlerinin son noktasına kadar çabalayanları yardımcıları olarak nitelenmiştir.<sup>136</sup>

## 2. "Yahudiler" Hitabının Olduğu Ayetler

### 2.1. "Yahudiler" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler

"Yahudiler" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler			
Sıra No	Sure ve Ayet Numarası	Ayetin İnış Zaman	Babil Sürgünü Öncesi veya Sonrasına Hitabı
1	El- Bakara, 2/111	Medenî	Sonra
2	El-Bakara, 2/120	Medenî	Sonra
3	El-Maide, 5/51	Medenî	Sonra
4	El-Maide, 5/82	Medenî	Sonra
5	En-Nisa, 4/46	Medenî	Genel
6	En-Nisa, 4/160	Medenî	Genel
7	El-Enam, 6/146	Medenî	Genel
8	El-Maide, 5/18	Medenî	Sonra
9	El-Cuma, 62/6	Medenî	Sonra
10	El-Maide, 5:41	Medenî	Sonra
11	El-Maide, 5/44	Medenî	Sonra
12	El-Maide, 5/64	Medenî	Sonra
13	Et-Tevbe, 9:30	Medenî	Sonra

Tablo 3: "Yahudiler" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşıyan Ayetler

“(Ehl-i kitap:) ‘Yahudiler yahut Hıristiyanlar hariç hiç kimse cennete giremeyecek.’ dediler. Bu onların kuruntusudur. Sen de onlara: ‘Eğer sahiden doğru söylüyorsanız delilinizi getirin,’ de.”<sup>137</sup>

Yahudiler sadece Yahudilerin, Hıristiyanlar da sadece Hıristiyanların cennete gireceklerini ileri sürdüler. Fakat Kur'an, “Eğer sözünüzde doğru iseniz kesin

<sup>136</sup> Necmettin Şahinler, ‘Kur'an'da Sembolik Anlatımlar’, İstanbul, Beyan Yay., 1995, s., 301.

<sup>137</sup> El-Bakara, 2/111.

kanıtınızı getirin." şeklindeki çağrısıyla bu iddiaların delilsiz ve temelsiz olduğuna işaret etmektedir.<sup>138</sup>

"Dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hıristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır. De ki: 'Doğru yol, ancak Allah'ın yoludur.' Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyacak olursan, andolsun ki, Allah'tan sana ne bir dost ne de bir yardımcı vardır."<sup>139</sup>

"Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez."<sup>140</sup>

"İnsanlar içerisinde iman edenlere düşmanlık bakımından en şiddetli olarak Yahudiler ile şirk koşanları bulacaksınız. Onlar içinde iman edenlere sevgi bakımından en yakın olarak da "Biz Hıristiyanlarız." diyenleri bulacaksınız. Çünkü onların içinde keşişler ve rahipler vardır ve onlar büyüklük taslamazlar."<sup>141</sup>

Yahudi ve Hıristiyanlara karşı Müslümanlar uyarılarak onlardan dost edinilmemesi gerektiği vurgulanıyor. İslâm'dan önce Medine'de Araplar'la birlikte yaşayan Kaynukaoğulları, Nadîroğulları ve Kurayzoğulları adında üç Yahudi kabilesinin, Araplar'la aralarında dostluk anlaşması vardı. Araplar İslâm'dan sonra da bu dostluğu devam ettirmek istediler; fakat Yahudiler ve münafıklar görünüşte dost gibi davransalar da her fırsatta Müslümanların aleyhine çaba harcıyorlar; özellikle Hz. Peygamber'in askerî planları hakkında Müslüman dostlarından edindikleri bilgileri müşriklere ulaştırıyorlardı.<sup>142</sup>

Müslümanların Medine'ye göç ettikleri dönemde Medine'de Hıristiyanların bulunmaması veya yok denecek kadar az olmaları sebebiyle Müslümanlar Yahudilerden gördükleri sıkıntıların benzerini onlardan görmemişlerdir. Hatta Kur'an-ı Kerim, Hıristiyanların Müslümanlara karşı Yahudilerden daha iyi davrandıklarını bildirmektedir.<sup>143</sup>

"Yahudilerden bir kısmı kelimeleri yerlerinden değiştirirler, dillerini eğerek, bükerek ve dine saldırarak (Peygambere karşı) "İşittik ve karşı geldik", "dinle, dinlemez olası", "râinâ" derler. Eğer onlar "İşittik, itaat ettik, dinle ve bizi gözet" deselerdi şüphesiz kendileri için daha hayırlı ve daha doğru olacaktı; fakat küfürleri (gerçeği kabul etmemeleri) sebebiyle Allah onları lânetlemiştir. Artık pek az inanırlar."<sup>144</sup>

<sup>138</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', I, s.188.

<sup>139</sup> El-Bakara, 2/120.

<sup>140</sup> El-Maide, 5/51.

<sup>141</sup> El-Maide, 5/82.

<sup>142</sup> Karaman v. dğr., 'Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', II, 292.

<sup>143</sup> El-Maide, 5/82.

<sup>144</sup> En-Nisa, 4/46.

Kur'an-ı Kerim'de değişik yerlerde tahrif veya kutsal kitapların bazı bölümlerinin değiştirilmesinden bahsedilmektedir.<sup>145</sup> İsrailoğulları, başlangıçta kendilerine gelen ilk vahiyleri kısa yazılı dokümanlar dışında genellikle sözlü olarak aktarmaktaydı. Vahiy genelde sözlü olarak aktarıldığından vahye değişik eklemeler ve çıkarmalar olabiliyordu. Elimizde bulunan Tevrat'ın son halini 90–100 yılında Kudüs'ün batısında bir kasaba olan Jamnia'da toplanan din adamları tarafından verilmiştir. Bu zamana dek Tevrat'a çeşitli çıkarmalar, eklemeler ve değiştirmeler olmuştur.<sup>146</sup> Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Yahudi bilgilerin kutsal kitaplarını elleriyle yazdıkları belirtilmektedir.<sup>147</sup> Bir görüşe göre ayette temas edilen tahrif Tevrat'ta değil, onun yorumu olan Mişna ve Talmud'dadır.<sup>148</sup>

Tevrat'ta peygamberlerin bazılarını ağza alınmayacak, nübüvve tamamen ters ithamlarda bulunulması, Tevrat'ın değiştirildiğine, içerisine ilahi mesaj haricinde farklı sözlerin girdiğine en büyük örnek olsa gerektir. Tevrat'ta, Hz. Adem'den ilah gibi bahsedilmesi,<sup>149</sup> kızları tarafından sarhoş edilen Hz. Lut'un kızlarıyla cinsel ilişkiye girmesi ve iki kızının hamile kalması,<sup>150</sup> Hz. Nuh'a sarhoş ve çıplak olduğu bir sırada oğlu Kenan'ın yaptıkları,<sup>151</sup> Hz. İbrahim'in Mısır'a gittiğinde eşi Sara'yı firavuna korkusundan dolayı peşkeş çekmesi,<sup>152</sup> Hz. Harun'un kavminin tapması için onlara altından buzağı yapması,<sup>153</sup> Hz. Yakup'un Allah'a başkaldıran ve Allah'ı azarlayan biri olarak gösterilmesi,<sup>154</sup> Hz. Davut'un komutanlarının birinin eşiyle zina etmesi ve o komutana komplo kurup onu öldürtmesi,<sup>155</sup> Hz. Süleyman'ın puta tapan biri olarak gösterilmesi,<sup>156</sup> şuh ve müstehcen bazı şiirlerin Hz. Süleyman'a ait olarak gösterilmesi<sup>157</sup> bu kitabın Allah katından gelen orijinal vahiy ürünü olmadığını ortaya koymaktadır.

<sup>145</sup> Bkz. El-Bakara, 2/59, 75, 79, 159, 174; El-Maide, 5/13-15, 41; El-Enam, 6/91; El-Âraf, 7/162.

<sup>146</sup> Mehmet Paçacı, 'Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?', Ankara, Ankara Okulu Yay., 2000, s., 95.

<sup>147</sup> Bkz. El-Bakara, 2/47.

<sup>148</sup> Bakı Adam, 'Müslümanların Tevrat'ın Tahrifi Hakkındaki Görüşleri', <http://ebrar.wordpress.com/2007/02/11/muslumanlarin-tevratin-tahrifi-hakkindaki-gorusleri/> (07.01.2021)

<sup>149</sup> Tekvin, 22/23.

<sup>150</sup> Tekvin, 19/30-36.

<sup>151</sup> Tekvin, 9/20-25.

<sup>152</sup> Tekvin, 12/14-19.

<sup>153</sup> Çıkış, 32/1-5, 24, 35.

<sup>154</sup> Sayılar, 11/ 10-15.

<sup>155</sup> II. Samuel, 11/2-27.

<sup>156</sup> I. Krallar, 11/4.

<sup>157</sup> Bkz. Neşideler Neşidesi bölümü.

"Yahudilerin yaptıkları zulümden, bir de çok kimseyi Allah yolundan çevirmelerinden, menetmelerinden dolayı kendilerine (daha önce) helâl kılınmış bulunan temiz ve iyi şeyleri onlara haram kıldık."<sup>158</sup>

"Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları haram kıldık. Sırtlarında yahut bağırsaklarında taşıdıkları ya da kemiğe karışan yağlar hariç olmak üzere sığır ve koyunun iç yağlarını da onlara haram kıldık. Bu, zulümleri yüzünden onlara verdiğimiz cezadır. Biz elbette doğru söyleyiniz."<sup>159</sup>

Yahudilerin helal olan bazı şeylerden mahrum edilişleri, o temiz, helal nimetleri yemekten yasaklanmaları, onların zulümleri ve Allah yolundan insanları menetmeleri, faiz yasaklandığı halde faiz almaları ve insanların mallarını batıl yollarla yemeleri sebebiyledir. Bundan başka küfürlerinde ısrar edip peygambere iman etmeyenlerine ahirette çok can yakıcı bir azap hazırlanmıştır.<sup>160</sup> Önceleri Yahudilere inek başta olmak üzere bütün tırnaklı hayvanları yemek serbestti.<sup>161</sup> Fakat sonradan onların azgınlık ve zulümleri sebebiyle tırnaklı hayvanların etleriyle sığır ve koyunun iç yağlarının da haram kılındığı belirtilmektedir.<sup>162</sup> Yahudi şeriatında uyluk başı üzerindeki kısma ait etin yenmemesi kuralı, Hz. Yakup'tan kalan bir yasaktır. İsrailoğullarına yiyecekler konusunda gelen kurallar Hz. Musa devrinde getirilmiştir. Tevrat'ın inşi ile bu yasaklar yavaş yavaş İsrailoğullarına anlatılmıştır.<sup>163</sup>

"Yahudiler ve Hıristiyanlar 'Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz.' dediler. De ki: 'Öyleyse günahlarınızdan dolayı size niçin azap ediyor? Doğrusu siz de O'nun yarattığı insanlardansınız. O, dilediğini bağışlar ve dilediğine azap eder. Göklerde, yerde ve ikisinin arasında ne varsa mülkiyeti Allah'a aittir. Sonunda dönüş de ancak O'nadır.'"<sup>164</sup>

"De ki: 'Ey Yahudiler! Bütün insanlar değil de, yalnız, kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız, bunda da samimi iseniz, haydi ölümü temenni edin (bakalım)!"<sup>165</sup>

Rivayete göre Hz. Peygamber, yanına gelerek kendisiyle (muhtemelen dini konularda) konuşma yapan bir grup Yahudi'yi İslâm dinine davet etmiş; kabul etmedikleri takdirde Allah'ın azabına uğrayacaklarını söylemiş; Yahudiler de

<sup>158</sup> En-Nisa, 4/160.

<sup>159</sup> El-Enam, 6/146.

<sup>160</sup> Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, III, 122.

<sup>161</sup> Levililer, 22/ 27-30.

<sup>162</sup> Karaman v. dğr., *'Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir'*, II, 482. Ayrıca Tevrat'ta bulunan helal ve haram olan şeyler için bkz. Levililer, 3/17; 7/23; 11/1 vd.; Tensiye, 14/ 3 vd.

<sup>163</sup> Paçacı, *'Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?'*, 104; Tevrat'ta yenilebilecek veya yenilemeyecek olan yiyeceklerle ilgili olarak bkz. Tensiye, 14/3-8; Levililer, 3/14-17, 3-5; 7/3-6, 23; 11/3-4.

<sup>164</sup> El-Maide, 5/18.

<sup>165</sup> El-Cuma, 62/6.

“Bizi bununla nasıl korkutursun? Oysa biz Allah'ın oğulları ve sevgili kullarıyız.” demişler; bunun üzerine bu ayet inmiştir.<sup>166</sup> O dönemde Müslümanlarla Yahudiler arasında barış antlaşması bulunduğundan, Hz. Peygamber'in bu daveti tamamen barışçı bir davet olup onları uyardığı azap da âhiret azabı olmalıdır. “Biz Allah'ın oğulları ve sevgili kullarıyız.” sözüyle bazı Yahudiler, Allah'ın oğlu dedikleri Hz. Üzeyir'e mensup olduklarını, Hıristiyanlar da Allah'ın oğlu olduğuna inandıkları Hz. İsa'ya mensup olduklarını dolayısıyla ayrıcalığa sahip bulduklarını ifade etmek istemişler veya doğrudan doğruya Allah'a bağlılıklarını kastederek Allah'ın kendilerine bir baba gibi şefkatli ve merhametli davranacağını, kendilerinin de O'nun oğullarıymış gibi Allah'a yakın ve O'nun katında değerli olduklarını iddia etmişlerdir.<sup>167</sup> “Eğer öyle ise haydi ölmeyi temenni edin!” hitabı, susturma ve kınama içindir. Eğer o davanızda doğru iseniz böyle ölümden kaçmayıp onu temenni etmeniz gerekir.<sup>168</sup>

“Ey Resul! Kalpleri iman etmediği halde ağızlarıyla "inandık" diyen kimselerden ve Yahudilerden küfür içinde koşuşanlar(ın hali) seni üzmesin. Onlar durmadan yalana kulak verirler ve sana gelmeyen (bazı) kimselere kulak verirler; kelimeleri yerlerinden kaydırıp değiştirirler. “Eğer size şu verilirse hemen alın, o verilmezse sakının!” derler. Allah bir kimseyi şaşkınlığa (fitneye) düşürmek isterse, sen Allah'a karşı, onun lehine hiçbir şey yapamazsın. Onlar, Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir. Onlar için dünyada rezillik vardır ve ahirette onlara mahsus büyük bir azap vardır.”<sup>169</sup>

İslâm'dan önce Medine'de yaşayan Yahudiler arasında savaş olmuş ve savaş sonunda yenen taraftan öldürülenin diyetinin, mağlûp taraftan öldürüleninkinin iki katı olması kararlaştırılmıştı. Bu şekildeki uygulama Hz. Peygamber Medine'ye gelinceye kadar devam etti. Hz. Peygamberin hicretiyle Medine'de hâkimiyet Müslümanların eline geçtikten sonra yenik taraftan biri galip taraftan birini öldürdü. Galip taraf, daha önce yapılmış antlaşma şartlarına göre diyet istedi. Yenik taraf, Hz. Muhammed'in, haklıya destek olacağını bildiği için buna itiraz etti. Bunun üzerine iki kabile arasında yeniden savaş çıkmak üzere iken Hz. Muhammed'i hakem yapmaya karar verdiler. Galip taraf, kendi aralarında Hz. Muhammed'in bekledikleri gibi hüküm vereceğinden şüphe duydular ve onun fikrini öğrenmek üzere münafıklardan bazı kimseleri gönderdiler.<sup>170</sup> Ayette geçen sözlerin yerlerini değiştirenler cümlesinin anlamı ise şudur. Toplumsal mevkisi yüksek Hayberli Yahudi bir erkekle, Yahudi bir bayan zina yapmışlar ve Hayber Yahudileri, bu olayda zina yapan adamın

<sup>166</sup> Muhammed b. Cerir Taberî, *Câmi 'ul-beyan 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân*, VI, Dârü'l-fıkr, Beyrut, 1984., s. 164-165.

<sup>167</sup> Karaman v. dğr., *'Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, II, 240.

<sup>168</sup> Yazır, *'Hak Dini Kur'an Dili'*, VIII, 33-34.

<sup>169</sup> El-Maide, 5:41.

<sup>170</sup> Taberî, *'Câmi 'ul-beyan 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân'*, VI, 231 vd.

yüksek konumu ve itibarından dolayı Tevrat'ta bulunan zina suçunun cezasını adama vermek istememişlerdir. Davayı peygamberimize getirmişler; peygamberimizde recm cezasını uygulamaya kalkınca hükmü reddetmişlerdir. Olay Yahudi âlimi olan İbn Sevriye'ye havale edilmiş; O da peygamberimizin verdiği cezayı vermiştir. Fakat Yahudiler bu cezayı dayak cezasına indirmişlerdir.<sup>171</sup>

“Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla Yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitab'ını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zâhidler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. Şu halde (Ey Yahudiler ve hâkimler!) İnsanlardan korkmayın, benden korkun. Ayetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın. Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.”<sup>172</sup>

Kur'an'ın açıklamalarından, Tevrat'ın Allah tarafından insanlar için gönderilmiş bir ışık ve bir kılavuz olduğu, Hz. Musa'dan itibaren Hz. Peygamber'in zamanına kadar gelmiş geçmiş peygamberlerin, Yahudilerin davaları hakkında onunla hüküm verdiği ve onun şeriatıyla amel ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca Kur'an'da İslâm kelimesinin bütün ilâhî dinleri kapsadığı ve peygamberlerin hepsinin Müslüman olduğu bildirilmiştir;<sup>173</sup> peygamberlerden hangisi olursa olsun Yahudiler hakkında hüküm verecekse -onlar Yahudi olarak kaldıkları müddetçe- kendi dinleri ve şeriatlarıyla hükmedeceği ifade edilmiştir.<sup>174</sup>

Tevrat'ın korunması görevi kendilerine verildiği halde, Yahudi haham ve bilginleri kutsal kitaplarını dünya menfaatleri karşılığında değiştirmiş veya orada bulunan hükümleri işlerine geldiği gibi yorumlamışlardır.<sup>175</sup> Ayrıca Kur'an-ı Kerim, Yahudilerin din adamlarını rab edindiğinden bahsetmektedir.<sup>176</sup> Kur'an-ı Kerim'de Yahudilerin de içlerinde bulunduğu Ehl-i Kitab'ı Allah, hakkı batıla karıştırmakla ve bile bile hakkı gizlemekle suçlamaktadır.<sup>177</sup> “Ayetleri az bir bedel karşılığı satmayın.” denirken; Yahudi bilginlerinden kendilerine bir şey sorulduğunda suskun kalanlara, ayetleri çarpitanlara seslenmektedir.<sup>178</sup>

<sup>171</sup> Mazharuddîn Sıddîkî, '*Kur'an'da Tarih Kavramı*', (çev:Süleyman Kalkan), Pınar Yay., İstanbul, 1990, s., 162.

<sup>172</sup> El-Maide, 5/44.

<sup>173</sup> El-Bakara, 2/136, El-Âl-i İmran, 3/19, El-Yusuf, 12/101.

<sup>174</sup> Muhammed et-Tâhir İbn Âşûr, '*et-Tahrîr ve't-tenvîr*', VI, 208.

<sup>175</sup> Et-Tevbe, 9/34.

<sup>176</sup> Et-Tevbe, 9/31.

<sup>177</sup> El-Âl-i İmran, 3/71.

<sup>178</sup> Kutub, '*Fî Zilâil-il Kur'an*', III, 267-268.

“Yahudiler, ‘Allah’ın eli bağlıdır.’ dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilakis, Allah’ın elleri açıktır, dilediği gibi verir. Andolsun ki sana Rabbinden indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü artırır. Aralarına, kıyamete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin soktuk. Ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa (fitneyi uyandırmışlarsa) Allah onu söndürmüştür. Onlar yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar; Allah ise bozguncuları sevmez.”<sup>179</sup>

Son peygamberin kendi içlerinden çıkması ümidi boşa çıkınca, Yahudilerden bazıları Allah’ı suçlamaya kalkıştılar. Esasen Allah’a inanan ve ilâhî bir dinin mensubu olan Yahudilerin dinlerinde de Allah hakkında saygısızca sözler söylemek kabul edilebilir bir davranış değildir. “Allah’ın eli bağlanmış.” sözünü haddini bilmeyen bazı Yahudilerin söyleyip, Yahudi toplumunda sokaktaki adamın da bunu cahilce tekrarlar hale gelmiş olması yahut halkın kendisine itibar ettiği bir din adamı veya lider (rivayete göre Finhâs b. Âzûrâ) tarafından söylendiği için ayette bu sözün tüm topluluğa nispet edilmiş olması muhtemeldir.<sup>180</sup> Yahudilerin Allah’a “eli bağlı” demek suretiyle cimrilik isnatlarını, Yahudi tarihinden de doğrulamak mümkündür. Allah’a yapılan bu isnatları Yahudilerin kutsal saydıkları Talmud ve Midraş’larda bulmak mümkündür.<sup>181</sup>

“Yahudiler, ‘Üzeyr Allah’ın oğludur.’, dediler. Hıristiyanlar da, ‘Mesîh (İsa) Allah’ın oğludur.’ dediler. Bu onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir. (Sözlerini) daha önce kâfir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan batıla) döndürülüyorlar!”<sup>182</sup>

Üzeyir adı Kur’an-ı Kerim’de sadece bu ayette geçmektedir ve hakkında özel bir açıklama bulunmadığı için peygamber olup olmadığı tartışılmıştır.<sup>183</sup> Kitâb-ı Mukaddes’te kendi adını taşıyan bir bölüm de bulunan Ezra’nın Üzeyir olduğu düşünülmektedir.<sup>184</sup> Ezra Tevrat’ta “kâhin, yazıcı, Rabb’in emirlerinin ve İsrail’e olan kanunlarının yazıcısı, Rabb’in vermiş olduğu Musa’nın şeriatında zeki bir yazıcı, Allah’ının şeriatının yazıcısı, Allah’ın eli üzerinde olan, Allah’ın inayet eli üzerinde olan” ifadeleriyle anılır.<sup>185</sup> Ezra kutsal kitabı yeniden yazdığı için Yahudi literatüründe “ikinci Musa” olarak anılmaktadır.<sup>186</sup>

<sup>179</sup> El-Maide, 5/64.

<sup>180</sup> İbn Âşûr, ‘*et-Tahrîr ve’t-tenvîr*’, VI, 249.

<sup>181</sup> Baki Adam, ‘*Müslümanların Yahudilere Yöneltiltiği Teolojik Eleştiriler*’, Dinler Tarihi Araştırmaları IV (Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları), Ankara, Türkiye Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2004, s. 106.

<sup>182</sup> Et-Tevbe, 9:30.

<sup>183</sup> Karaman v. dğr., ‘*Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*’, II, 757.

<sup>184</sup> Bkz. Tevrat’ın Ezra bölümü.

<sup>185</sup> Ezra 7/1-12.

<sup>186</sup> Paçacı, ‘*Kur’an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?*’, 120. Ezra ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Osman Kurt, ‘*Erken Dönem Yahudi Tarihi Yahudiliğin Mimarı Ezra*’.



Kur'an-ı Kerim'de açık açık Yahudilerin Hz. Üzeyir'e "Allah'ın oğlu" dediklerinden bahsedilirken Tevrat'ta böyle bir ibareye rastlanmamaktadır. Fakat İbn Hazm "Kitabu'l-Fasl" adlı eserinde, Yemen Yahudilerinin Hz. Üzeyir'e "Allah'ın oğlu" dediklerini rivayet etmektedir.<sup>187</sup> Hicaz bölgesinde yaşayan Yahudi gruplar arasında da bu inanişin olduğu değerlendirilmektedir.<sup>188</sup>

## 2.2. "Yahudiler" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler

"Yahudiler" Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler			
Sıra No	Sure ve Ayet Numarası	Ayetin İniş Zaman	Babil Sürgünü Öncesi veya Sonrasına Hitabı
1	El-Bakara, 2/62	Medenî	Genel
2	El-Maide, 5/69	Medenî	Genel
3	El-Bakara, 2/113	Medenî	Sonra
4	El-Bakara, 2/140	Medenî	Sonra
5	El-Al-i İmran, 3/67	Medenî	Sonra
6	El-Bakara, 2/135	Medenî	Sonra
7	En-Nahl, 16/118	Medenî	Sonra
8	El-Hacc, 22/17	Medenî	Genel

Tablo 4: 'Yahudiler' Hitabıyla Eleştiri Niteliği Taşımayan Ayetler

"Şüphesiz inananlar ile Yahudilerden, Hıristiyanlardan ve Sâbiilerden Allah'a ve ahiret gününe hakkıyla inanıp salih amel işleyenler için Rableri katında mükâfatlar vardır. Onlar için herhangi bir korku yoktur. Onlar üzüntü çekmeyeceklerdir."<sup>189</sup>

"İman edenler ile Yahudiler, Sâbiiler ve Hıristiyanlardan Allah'a ve ahiret gününe (gerçekten) inanıp iyi amel işleyenler üzerine asla korku yoktur; onlar üzülecek de değildir."<sup>190</sup>

Bu ayetlerde iman edenlerden maksat Müslümanlardır. Yahudiler Hz. Musa'nın getirmiş olduğu Tevrat'a, Hıristiyanlar ise Hz. İsa'nın getirmiş olduğu

<sup>187</sup> Paçacı, 'Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?', 121

<sup>188</sup> Baş, Mustafa. "Hicaz Yahudilerinin Menşei Problemi ve Tanrı Algıları." İsrailiyat: İsrail ve Yahudi Çalışmaları Dergisi, no. 1 (Kış 2017): 101.

<sup>189</sup> El-Bakara, 2/62.

<sup>190</sup> El-Mâide, 5/69.

İncil'e iman edenlerdir.<sup>191</sup> Ayette sözü geçen İman edenler (Müslümanlar), Yahudi, Hıristiyan ve Sabîilerden<sup>192</sup> Allah'a ve ahiret gününe inanarak salih ameller işleyen herkes Allah katında hak ettiği mükâfata kavuşacaktır. Böyleleri için ne korku ve ne de hüznün ve keder kesinlikle söz konusu olmayacaktır.<sup>193</sup>

“Hepsi de kitabı (Tevrat ve İncil'i) okumakta oldukları halde Yahudiler: Hıristiyanlar doğru yolda değillerdir, dediler. Hıristiyanlar da: Yahudiler doğru yolda değillerdir, dediler. Kitabı bilmeyenler de birbirleri hakkında tıpkı onların söylediklerini söylediler. Allah, ihtilâfa düştükleri hususlarda kıyamet günü onlar hakkında hükmünü verecektir.”<sup>194</sup>

Yahudiler ve Hıristiyanlar sadece Müslümanlara karşı olumsuz tavır takınmamışlar, tarih boyunca kendi aralarında da kavgalı olmuşlardır. İşte ayette aslı itibarıyla ikisi de hak olan bu iki dinin mensupları arasındaki tarihî çekişmeye temas edilmekte ve bunların karşılıklı olarak birbirini tanımadıkları, karşı tarafın dinini batıl ve hükümsüz olarak niteledikleri bildirilmektedir. İlginçtir ki; ayette bu iki dine, “Oysa bunların ikisi de batıldır.” gibi bir itham yöneltilmemiştir. Çünkü Kur'an gerek Yahudiliğin gerekse Hıristiyanlığın özü itibarıyla hak din olduklarını; ancak doğal olarak Hıristiyanlığın ortaya çıkmasıyla Yahudiliğin, İslâmiyet'in gelmesiyle de Hıristiyanlığın yürürlükten kaldırıldığını kabul etmektedir.<sup>195</sup> Yahudi ve Hıristiyanlar gerçekten kitaplarına inanmış olsalardı, birbirlerini bu şekilde suçlamazlardı. Çünkü ilahi kitaplar birbirlerini inkâr için değil, tasdik için gönderilmiştir.<sup>196</sup>

“Yoksa siz, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve esbâtın Yahudi yahut Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? De ki: ‘Siz mi daha iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı?’ Allah tarafından kendisine (bildirilmiş) bir şahitliği gizleyenden daha zalim kim olabilir? Allah yaptıklarınızdan gafil değildir.”<sup>197</sup>

<sup>191</sup> Karaman v. dğr., ‘Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir’, I, 133-134.

<sup>192</sup> Kur'an-ı Kerim'de üç yerde Müslümanlar, Yahudiler ve Hıristiyanlarla birlikte Sâbiiler de anılmakta; (El-Bakara, 2/62, El-Maide, 5/69, El-Hacc, 22/17.) bu âyetlerden, Yahudiler ve Hıristiyanlar gibi Sâbiiler'in de aslı itibarıyla bir hak dine mensup oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte onların tarihleri ve inançları hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. İlk dönem İslâm kaynaklarındaki malûmata göre Sâbiiler monoteist bir inanç taşıyorlardı; Sâbiilik de Yahudilik, Hıristiyanlık ve Mecusilik arası bir yapıya sahipti. Kur'an'da anılan Sâbiiler, günümüzde Bağdat ve Basra'da yaşayan, “Ginzia” isimli bir kutsal kitapları bulunan ve kendilerini Mandenler (bilener) veya Nasuralar (dinî yükümlülükleri gözetenerler) olarak adlandırılan toplulukla tamamen uyuşmaktadır. Sâbiiler hakkında bilgi için bkz. Şinasi Gündüz, ‘Sabiiler Son Gnostikler’, Vadi Yay., Ankara 1996.

<sup>193</sup> Kutub, ‘Fî Zilâl-il Kur'an’, I, 110.

<sup>194</sup> El-Bakara, 2/113.

<sup>195</sup> Karaman v. dğr., ‘Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir’, I, 190.

<sup>196</sup> Kesler, ‘Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler ve Hıristiyanlar’, 110.

<sup>197</sup> El-Bakara, 2/140.

"İbrahim, ne Yahudi, ne de Hıristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman idi; müşriklerden de değildi."<sup>198</sup>

"(Yahudiler ve Hıristiyanlar, Müslümanlara:) Yahudi ya da Hıristiyan olun ki, doğru yolu bulasınız, dediler. De ki: Hayır! Biz, hanîf olan İbrahim'in dinine uyarız." O, müşriklerden değildi.<sup>199</sup>

Ehl-i kitap, kendilerinin Müslümanlardan daha üstün ve seçkin oldukları şeklindeki kuruntularını kanıtlamak veya güçlendirmek için Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Yakup ile onun soyundan (esbât) gelenlerin de kendileri gibi Yahudi ya da Hıristiyan olduklarını söylüyorlardı.<sup>200</sup> Fakat Allah, ilahî dille onların bu kuruntularını reddetmiş ve kendinin her şeyi en iyi bilen olduğunu ifade etmiştir.

Yahudiler Müslümanlara, "Yahudi olun ki kurtuluşa eresiniz."; Hıristiyanlar da "Hıristiyan olun ki kurtuluşa eresiniz." diyorlardı. Yüce Allah, resulüne bu teklif ve telkinlere karşı şu cevabı vermelerini emretti: "Ne Yahudiliğe, ne de Hıristiyanlığa uyarız; ne de başka bir dini kabul ederiz. Biz, yalnızca Hanîf olan Hz. İbrahim'in dinine, onun dininden olanlara uyarız."<sup>201</sup>

"Sana anlattıklarımızı, daha önce, Yahudi olanlara da haram kılmıştık. Biz onlara zulmetmedik, fakat onlar kendilerine haksızlık ediyorlardı."<sup>202</sup>

Ayette "Sana anlattıklarımızı" ifadesinin Enâm sûresinin 146. âyetine gönderme yaptığı anlaşılmakta, bu da Nahl sûresinin Enâm sûresinden sonra indiğini göstermektedir. Yahudilere haram kılındığı bildirilen şeyler Enâm suresinin 146. ayetinde şöyle sıralanmaktadır: "Yahudilere mahsus olmak üzere bütün tınaklı hayvanları haram kıldık. Sırtlarında yahut bağırsaklarında taşıdıkları ya da kemiğe karışan yağlar hariç olmak üzere, sığır ve koyunun iç yağlarını da onlara haram kıldık. Azgınlıkları yüzünden onları böyle cezalandırdık." Konumuz olan ayetin son cümlesine göre Allah tarafından Yahudilere yiyecekler konusunda bazı sınırlı yasaklar konulmasının asıl sebebi, Yahudilerin yine kendileri olmuştur; bu yasakların, bazı günahları sebebiyle onları terbiye etme amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.<sup>203</sup>

"Mü'min olanlar, Yahudi olanlar, Sâbiîler, Hıristiyanlar, Mecusîler ve müşrik olanlara gelince, muhakkak ki Allah, bunlar arasında kıyamet gününde (ayrı ayrı) hükmünü verir. Çünkü Allah her şeyi hakkıyla bilendir."<sup>204</sup>

<sup>198</sup> El-Al-i İmran, 3/67.

<sup>199</sup> El-Bakara, 2/135.

<sup>200</sup> Karaman v. dğr., 'Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', I, 223.

<sup>201</sup> Taberî, 'Câmi 'ul-beyan 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân', I, 564.

<sup>202</sup> En-Nahl, 16/118.

<sup>203</sup> Karaman v. dğr., 'Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', III, 449.

<sup>204</sup> El-Hacc, 22/17.

Ayet, farklı inanç grupları (İslam, Yahudilik, Sabilik, Hıristiyanlık, Mecusilik<sup>205</sup> ve Müşrikler) arasındaki gerçek hükmün kıyamet günü Allah tarafından verileceği hatırlatılmaktadır. Bir dinin inanç esasları ve öğretilerinin, rasyonel olmayan, akla ve bilime aykırı olan taraflarını ortak akılla bilmek ve belirlemek mümkündür. Ancak, din konusu bilim konularından farklı olduğu ve her dinde iman belirleyici bir role sahip bulunduğu için dünya hayatında, bir dinin hak olduğunu bilimsel kesinlikle ispat eden ve ortak aklın kabule mecbur olacağı bir ölçüt, bir kanıt, bir ispat aracı bulunamayacak, nihai ve kesin hüküm ahirette Allah tarafından açıklanacaktır.<sup>206</sup>

## Sonuç

Kur'an-ı Kerim'de Ehl-i Kitap diye de isimlendirilen ve Allah tarafından Hz. Yakup'un lakabı olması hasebiyle onun soyundan gelenlere verilen isim olan İsrailoğulları kavmine, Allah çeşitli peygamberler göndermiştir. Göndermiş olduğu bazı peygamberlerle beraber kutsal kitap da göndermiştir. Fakat İsrailoğulları ismiyle bilinen bu kavim peygamberlerini çoğu zaman yalanlamış, onlara kötü davranmış, bazı peygamberleri öldürmeye teşebbüs etmiş hatta bazılarını da öldürmüşlerdir. Peygamberlerine karşı bu kadar zalim olabilen bu kavim, bir peygamberin sulbünden ortaya çıkmıştır. Fakat dedelerinin söylediği şeyleri, içlerinden birilerinin tekrar etmesi zorlarına gitmiş görünmektedir. İsrailoğulları zaman zaman kendilerine gelen peygamberlerle pazarlık etmişler hatta Allah'la dahi pazarlık etmeye girişmişler ve Allah ile ahitleşmişlerdir. Fakat bu ahitlerinden de döndükleri ve bu şekilde nankörce davranışlarından dolayı cezalandırıldıkları, sürüldükleri ve millet olarak yok olma noktasına geldiklerine tarih şahittir.

Çalışmamızda Kur'an-ı Kerim'deki "İsrailoğulları" ve "Yahudiler" kavramlarının geçtiği ayetler, tarafımızca ele alınıp irdelenmiş ve inceleme sonucunda şu ayırım dikkatimizi çekmiştir. Allah aynı kavimden bahsederken veya aynı kavme hitap ederken bazen "İsrailoğulları" kavramını, bazen de "Yahudiler" kavramını kullanmaktadır. Bu hitap ayırımı irdelendiğinde Babil sürgünü öncesi toplumdan bahsedilirken "İsrailoğulları" kavramı, Babil sürgünü sonrası toplumdan bahsedilirken "Yahudiler" kavramı kullanılmıştır. "İsrailoğulları" kavramının bazen tarihî sınırları gözetmeksizin genel bir hitap olarak kullanıldığı da görülmektedir. "Yahudiler" hitabının olduğu ayetlere

<sup>205</sup> Mecusiliğin kurucusu, Zerdüş'tür. Mecusiliğe tanrı ismi olan Ahura-Mazda'ya ithafen "Mazdaizm" veya ortaya çıktığı ülkeye ithafen "Parsizm" de denir. Dinin Kutsal kitabının adı, "Avesta"dır. İyiliğin sembolü Ahura-Mazda'nın yanı sıra kötülüğün sembolü olarak kabul edilen Ehrimen adlı iki tanrı tasavvuru vardır. Yani düalist bir tanrı anlayışı hâkimdir. Ahura-Mazda ve Ehrimen arasında sürekli iyilik-kötülük mücadelesi devam etmektedir. İbadetlerinde kullandıkları ateşten dolayı "ateşperest" olarak adlandırılan din, İran dolaylarında mensup bulmuştur. Günümüzde İran ve Hindistan'da çok az mensuba sahiptir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ekrem Sarıkçoğlu, *Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi*, 124-134.

<sup>206</sup> Karaman v. dğr., 'Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir', III, 720-721.

bakıldığında ayetlerin tamamının Medine'de indiği görülecektir. Medine'de bulunan o toplum için Allah'ın "İsrailoğulları" değil de özellikle "Yahudiler" kavramını kullanması kanımızı ispatlar görmektedir. Müslümanların Yahudilerle ilk diyalogunun Medine'de oluşu ve buradaki toplumdaki hep "Yahudiler" diye bahsedilmesi de göstermektedir ki; "Yahudiler" kavramı rastgele değil bilinçli olarak bu şekilde kullanılmıştır. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de genel olarak eleştiri mahiyeti taşıyan ayetlerin "Yahudiler" kavramı kullanılarak dile getirildiğini görürüz. Yani Allah bu topluma iki ayrı şekilde hitap ederek onların tarihindeki iki önemli kesiti dile getirmektedir.

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hadis-i şeriflerine de bakıldığında yaşayan toplumdaki bahsedilen "Yahudiler" ifadesini kullandığını, ilgili toplumdaki gelen olarak bahsettiğinde veya tarihî perspektif içerisinde toplumdaki bahsettiğinde "İsrailoğulları" hitabını görmekteyiz.<sup>207</sup> İnciller'in "İsrailoğulları" ve "Yahudiler" kavramlarını tercihine bakıldığında da aynı şey görülmektedir. İnciller'de yaşayan toplumdaki bahsedilen "Yahudiler" kavramı<sup>208</sup>, genel olarak toplumdaki bahsedileceği veya toplumun başından geçen tarihî bir hadise anlatılacağı zaman "İsrailoğulları" kavramı tercih edilmiştir.<sup>209</sup>

"İsrailoğulları" kavramının ırkı ifade ettiği, "Yahudiler" kavramının ise inancı ifade ettiği de iddia edilebilir. "Yahudiler" kavramının ırkı değil de dini ifade ettiği günümüzdeki Yahudiler tarafından da kabul edilmektedir.<sup>210</sup> Ayetlerdeki eleştiri niteliği taşıyan ayetlerin hitabının daha çok "İsrailoğulları" kavramıyla değil de "Yahudiler" kavramıyla ifade ediliyor oluşu Allah tarafından eleştirilenin, ırk değil dinî anlayış olduğunu da göstermektedir. Yani Allah ırkî anlamda bir eleştiri de bulunmayıp, dinî anlayış ve yaşantıya eleştiri yöneltmektedir.

"İsrailoğulları" lafzı kullanılarak topluluğa yapılan eleştiri, "Yahudiler" kavramı kullanılarak yapılan eleştiriden çok daha azdır. Kur'an-ı Kerim'de kırk ayette "İsrailoğulları" kavramı geçmektedir. "İsrailoğulları" kavramının geçtiği kırk ayetin sekizinde eleştiri niteliği varken; otuz iki ayette de herhangi bir eleştiri yöneltmeden "İsrailoğulları" terimi kullanılmıştır. "Yahudiler" kavramının geçtiği ayetlere bakıldığında ise; on üç ayette eleştiri, sekiz ayette ise eleştiri mahiyeti taşımayan ayetler yer almaktadır. Bu tabloya genel olarak bakıldığında ise ortaya çıkan şey şudur. Aynı topluluğa "İsrailoğulları" diye hitap edilirken hem

<sup>207</sup> Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Fuat Günel, "Hadislere Göre Yahudilik ve Yahudiler", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1991.

<sup>208</sup> İncil'de "Yahudiler" kavramının kullanımı için bkz. Matta, 27/11; Matta, 27/29; Matta, 27/37; Matta, 28/15; Markos, 7/3; Markos, 7/26; Luka, 23/3; Yuhanna, 6/4; Elçilerin İşleri, 28/17.

<sup>209</sup> İncil'de "İsrailoğulları" kavramının kullanımı için bkz. Matta, 27/9-10; Luka, 1/16; Elçilerin İşleri, 7/23; Elçilerin İşleri, 7/37; Romalılar, 9/27.

<sup>210</sup> Yusuf Basalel, "Yahudilik Bir İrk Midir?" [https://www.salom.com.tr/arsiv/haber-87332-yahudilik\\_bir\\_irk\\_midir\\_.html](https://www.salom.com.tr/arsiv/haber-87332-yahudilik_bir_irk_midir_.html) (12.01.2021)

sayı hem de oransal olarak daha az eleştirel ayetler hitap ederken; “Yahudiler” kavramı kullanılarak daha fazla eleştiri yöneltmiştir.

Allah’ın Kur’an-ı Kerim’de aynı topluma hitaben iki farklı şekilde seslenişi, bir tesadüf veya gelişigüzel bir kullanım olmamalıdır. Kanaatimizce “İsrailoğulları” şeklindeki hitap “Babil Sürgünü” öncesi toplumu, “Yahudiler” şeklindeki hitap ise “Babil Sürgünü” sonrası döneme hitap etmektedir. Ayetler tahlil edildiklerinde bu ayrım gözler önüne çıkacaktır. Bazı ayetlerde Babil sürgünü sonrası topluma da “İsrailoğulları” diye hitap edildiğini görebiliyoruz. Fakat bu hadise çok az ayette vardır. Bunun yanı sıra “Yahudiler” kavramı “Babil Sürgünü” öncesi toplum için hiç kullanılmamaktadır. Akla eğer “Babil Sürgünü” sonrası için kullanılıyorsa “Acaba İsrailoğulları kavramı Yahudiler kavramını da kapsar mı?” gibi bir soru gelebilir? Fakat Babil sürgününü Yahudi tarihinin miladı kabul etmek ve daha öncesine “İsrailoğulları” demek daha makul görünmektedir.

### Kaynakça

ADAM, Baki, “*Yahudilik, Yaşayan Dünya Dinleri*”, (Ed. Şinasi Gündüz) DİB Yay., Ankara, 2007.

....., ‘*Yahudilik ve Anadolu’daki Gelişmesi*’,  
<http://www.tureb.net/detay.asp?id=189> (17.01.2013).

....., ‘*Müslümanların Tevrat’ın Tahrifi Hakkındaki Görüşleri*’,  
<http://ebrar.wordpress.com/2007/02/11/muslumanlarin-tevratin-tahrifi-hakkindaki-gorusleri/> (07.01.2021)

....., ‘*Müslümanların Yahudilere Yönelttiği Teolojik Eleştiriler*’, Dinler Tarihi Araştırmaları IV (Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları), Ankara, Türkiye Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2004.

ATEŞ, Süleyman, ‘*Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*’, Yeni Ufuklar Neşr., İstanbul, 1998.

AYDIN, Fuat, ‘*Yahudilik*’, İstanbul, İnsan Yay., 2004.

AYDIN, Mahmut, ‘*İsa Tanrı mı İnsan mı?*’, İstanbul, İz Yay., 2002.

AYDIN, Mehmet, “*Faraklı*”, *DİA*, XII, İstanbul, 165-166.

BAYRAMOĞLU, Ertuğrul, *Yahudilik ve Siyonizm Tarihi*, Pınar Yay., İstanbul, 2006.

BASALEL, Yusuf, “*Yahudilik Bir İrk Midir?*”  
[https://www.salom.com.tr/arsiv/haber-87332-yahudilik\\_bir\\_irk\\_midir\\_.html](https://www.salom.com.tr/arsiv/haber-87332-yahudilik_bir_irk_midir_.html)  
 (12.01.2021)

BAŞ, Mustafa. “Hicaz Yahudilerinin Menşe Problemi ve Tanrı Algıları.” *İsrailiyat: İsrail ve Yahudi Çalışmaları Dergisi*, no. 1, Kış 2017.

BLECH, Rabi Benjamin, *Geçmişten Günümüze Yahudi Tarihi ve Kültürü*, çev: Estreya Seval Vali, İstanbul, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., 2004.

ÇELİK, Muhammed, '*Kur'an'ın İkna Hususiyeti*', İzmir, Çağlayan Yay., 1996.

DURMUŞ, Alpaslan (Editör), *Kur'an Anlaşılısın Diye*, İstanbul, Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği Yay., 2004.

EN-NESEFÎ, Abdullah b. Ahmet, '*Tefsîru'n- Nesefî (Medâriku't- Tenzil ve Hakâiku't- Te'vil)*', Beyrut, 1996.

ESED, Muhammed, '*Kur'an Mesajı Meal-Tefsir*', çev: Cahit Koytak, Ahmet Ertürk, İstanbul, İşaret Yay., 1999.

EZ-ZEMAŞERÎ, Mahmûd b. Ömer, '*el-Keşşâf 'an Hakaiki't-tenzil ve 'uyûni'l-ekâvil fi vücûhi't-te'vil*', Beyrut, 1366/1947.

GÜNEL, Fuat, "*Hadislere Göre Yahudilik ve Yahudiler*", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1991.

GÜRKAN, Salime Leyla, '*Temel Kavramlar*', 'Kur'an'da Yahudiler' Editör: Ömer Faruk Harman, İstanbul, KURAMER (Kur'an Araştırmaları Merkezi), 2019.

GÜNGÖR, Ali İsra, '*Vatikan, Misyon ve Diyalog*', Ankara, Töre Yay., 1997.

GÜNDÜZ, Şinasi, '*Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı*', Ankara, Ankara Okulu Yay., 2001.

....., '*Sabiiler Son Gnostikler*', Vadi Yay., Ankara 1996.

HARMAN, Ömer Faruk, '*İsrail (Benî İsrail)*', DİA, XXIII, İstanbul, 193.

<http://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/tarih/bunlari-biliyormuydunuz>  
(12.01.2021)

İBN AŞÛR, Muhammed et-Tâhir, '*et-Tahrîr ve't-tenvîr*', Tunus, 1984.

İBN KESİR, İsmail, '*Tefsîrû'l-Kur'ani'l- 'Azim*', nşr. Muhammed El-İbrahim el-Benna, Kahire, 1390/1971.

*İncil*, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 1998.

JOHNSON, Paul, *Yahudi Tarihi*, çev: Filiz Orman, İstanbul, Pozitif Yay., 2001.

KARAMAN, Hayrettin, Çağrıcı, Mustafa, Dönmez, İbrahim Kâfi, Gümüş, Sadrettin, *Kuran Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, DİB Yay., Ankara, 2006.

KAUFMANN, Francine- Eisenberg, Josy, "Yahudi Kaynaklarına Göre Yahudilik", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXIX, çev. Mehmet Aydın, Ankara, 1987.

KESLER, M. Fatih, '*Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler ve Hıristiyanlar (Kur'an-ı Kerim'de Ehl-i Kitab)*', Ankara, TDV Yay., 1995, s. 114.

*Kitabı Mukaddes*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1981.

*Kur'an-ı Kerim Mealî*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2012.

KURT, Ali Osman, '*Erken Dönem Yahudi Tarihi Yahudiliğin Mimarı Ezra*', İstanbul, IQ Kültür Sanat Yay., 2007.

KUTLUAY, Yaşar, '*Siyonizm ve Türkiye*', İstanbul, Çatı Kitapları, 2005.

KUTUB, Seyyid, '*Fî Zılâl-il Kur'an*', çev. Salih Uçan, Vahdettin İnce, Mehmet Yolcu, İstanbul, Dünya Yay., 1991.

KUZGUN, Şaban, '*Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri*', İstanbul, Fazilet Neşriyat, 2008.

MEVDÛDÎ, Ebu'l-A'la, '*Tefhimu'l-Kur'an Kur'an'ın Anlamı ve Tefsiri*', I, çev. Muhammed Han Kayanî, Yûsuf Karaca, Nazife Şişman, İsmail Bosnalı, Ali Ünal, Hamdi Aktaş, İstanbul, İnsan Yay., 1997.

NASR, Seyyid Hüseyin, "*İslam-Hıristiyan Diyalogundaki Teolojik Birkaç Meseleye Dair Yorumlar*", Hıristiyanların İslam'ından Müslümanların İslam'ına (Bir Başka Açıdan Diyalog), Ed. Fuat Aydın, İstanbul, Ataç Yay., 2005.

PAÇACI, Mehmet, '*Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?*', Ankara, Ankara Okulu Yay., 2000.

PAK, Zekeriya, '*Kur'an'da Kulluk*', İstanbul, Kayıhan Yay., 1999.

RAZÎ, Fahrettin Muhammed b. Ömer, '*Mefatihü'l-gayb, Darü'l-kütübi'l-ilmîyye*', Beyrut, 1990.

SARIKÇIOĞLU, Ekrem, '*Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi*', Isparta, Fakülte Kitabevi, 2002.

SİDDİKÎ, Mazharuddîn, '*Kur'an'da Tarih Kavramı*', (çev:Süleyman Kalkan), Pınar Yay., İstanbul, 1990.

ŞAHİNLER, Necmettin, '*Kur'an'da Sembolik Anlatımlar*', İstanbul, Beyan Yay., 1995.

ŞEVKANÎ, Muhammed b. Ali, '*Fethu'l-kadir el-cami 'beyne fenneyi'r-rivaye ve'd-diraye min 'ilmi't-tefsir*', Beyrut, 1412/1991.

TÜMER, Günay - Küçük, Abdurrahman, '*Dinler Tarihi*', Ankara, Ocak Yay., 1997.

WATT, W. Montgomery, '*İslami Hareketler ve Modernlik*', çev. Turan Koç, İstanbul, İz Yay., 1997.

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, '*Hak Dini Kur'an Dili*', (sad. İsmail Karaçam, Emin Işık, Nusrettin Bolelli, Abdullah Yücel), Azim Dağıtım, İstanbul, Tsz.



YETİK, Zübeyir, 'Yahudi', İstanbul, Pınar Yay., 2012.

ZEYREK, Servet, 'Kur'an'da Yahudilik ve İsrailoğulları', İstanbul, Bir Yay., Aralık 2017.